

**TURUN
YLIOPISTO**

Sukupuolisensitiivinen varhaiskasvattaja

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Kasvatustieteiden (varhaiskasvatus)
pro gradu -tutkielma

Laatija:
Suvi Kalenius

Ohjaaja:
dosentti Timo Ruusuvirta

18.5.2024
Turku

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede (varhaiskasvatus)

Tekijä: Suvi Kalenius

Otsikko: Sukupuolisensitiivinen varhaiskasvattaja

Ohjaaja: dosentti Timo Ruusuvirta

Sivumäärä: 61 sivua

Päivämäärä: 18.5.2024

Sukupuolisensitiivisyys on varhaiskasvatuksen kontekstissa melko uusi termi, eikä se ole vielä vakiintunut varhaiskasvatuksen käytäntöihin. Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa halutaan selvittää, mitä varhaiskasvattajat voivat tehdä, toimiakseen sukupuolisensitiivisesti. Tutkimuskysymykseen haettiin vastauksia asetettujen hakutermin kautta erilaisista tieteellisistä tutkimusartikkeleista sisältävistä hakukoneista. Lopulliseen tutkimukseen valikoitui 17 eri vertaisarvioitua tieteellistä tutkimusta. Tutkimuksen tulokset esittävät, että ammattilaisten keskuudessa vallitsee vielä paljon epäselvyyttä, kuinka toimia sukupuolisensitiivisellä tavalla. Tutkimuksen johtopäätöksenä esitetään, että varhaiskasvattajien tulee olla tietoisia niin oppimisympäristön, asenteiden kuin oman toimintansakin sukupuolittuneista käytännöistä. Tutkimuksen tulosten myötä toivotaan, että varhaiskasvattajat saisivat lisää koulutusta, jotta he osaisivat toimia sukupuolisensitiivisen pedagogiikan mukaisesti. Lisäksi opetussuunnitelmiin tulisi kirjata konkreettisia toimintatapoja sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi.

Avainsanat: systemaattinen kirjallisuuskatsaus, sukupuolisensitiivisyys, varhaiskasvatus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Sukupuolisensitiivinen kasvattaja	7
2.1	Sukupuolisensitiivisyys oppimisympäristössä	7
2.2	Sukupuolisensitiivinen kasvatus Suomessa ja Ruotsissa	8
2.3	Sukupuolisensitiivisyyden tuominen koulutukseen	9
2.4	Yksilöitä sukupuolen sijaan	10
3	Lakiselitteistä taustaa tutkimuskysymyksen takana	12
3.1	Varhaiskasvatussuunnitelma	14
3.2	Esiopetussuunnitelma	15
3.3	Konkretia sukupuolisensitiivisyydessä	15
4	Tutkimukselle asetettu kysymys ja tarkoitus	17
4.1	Tutkimuskysymys	17
4.2	Tutkimuksen tarkoitus	17
5	Tutkimusmenetelmä	18
5.1	Systemaattinen kirjallisuuskatsaus	18
5.2	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	19
6	Tutkimusaineiston valinta	20
6.1	Tietokantojen valinta ja hakutermit	20
6.2	Poissulku- ja sisäänottokriteerit	22
6.3	Tutkimukseen valittu aineisto	23
7	Tutkimukseen valitun aineiston kuvailu	28
8	Tutkimustulokset	34
9	Pohdinta	39
9.1	Johtopäätökset	39
9.2	Jatkotutkimushaasteet	40
	Lähteet	43

Liitteet	46
Liite 1. Poissuljetut tutkimusaineistot	46

1 Johdanto

Tämä tutkimus on toteutettu systemaattisena kirjallisuuskatsauksena, jonka aiheena on sukupuolisensitiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Punaisena lankana tutkimuksessa on kasvattajiin painottuva näkökulma. Tutkimuksessa ei luetella esimerkkitalanteita siitä, kuinka sukupuolittunutta ja jakautunutta arkea varhaiskasvatuksessa vielä tänäkin päivänä eletään, vaan tutkimuksessa keskitytään nimenomaan siihen, miten kasvattajien tulee toimia, jotta he olisivat sukupuolisensitiivisiä ja osaisivat käyttää tarkoituksenmukaisesti sukupuolisensitiivistä pedagogiikkaa. Kaikki lähtee kasvattajan omasta itsereflektiosta. Jotta kasvattaja voisi toimia sukupuolisensitiivisesti, hänen on tunnistettava omat sukupuolittuneet tapansa toimia. Se miten hän käyttäytyy, toimii ja puhuu ollessaan vuorovaikutuksessa lasten kanssa, on tapa kasvattaa heitä.

Mervi Eskelisen sekä Susanna Itäkareen (2020) mukaan varhaiskasvattajat välittävät lapsille omia arvojaan, myös tiedostamattaan, ja toimivat täten esimerkkinä lapsille, miten yhteiskunnassa toimitaan (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 200). Tästä kasvattajien esimerkistä puhuvat myös Jo Warin sekä Vina Adriany (2015) omassa tutkimuksessaan, jossa he kertovat opettajien mahdollisuudesta vaikuttaa aktiivisella tavalla lasten oppimiskokemuksiin sukupuolesta ja heidän arvojensa kehittymiseen (Warin, J. & Adriany, V. 2015, 8). Heidän mukaansa, jos opettajat haluavat katkaista perinteisen ja jäykän sukupuolidiskurssin, kasvattajien tulee tarjota lapsille erilaisia vaihtoehtoja oman esimerkinsä, käytäntöjensä ja toimintansa kautta sen rinnalla, millaisia resursseja ja oppimiskokemuksia he lapsille tarjoavat. Tällaisten vaihtoehtojen luomiseksi heidän tulee itse olla tietoisia sukupuolten mahdollisuuksista, omista ajatuksistaan ja asenteistaan sukupuolta kohtaan sekä heidän edellytyksistään olla kriittisesti itsereflektioivia emotionaalisia ammattilaisia. (Warin, J. & Adriany, V. 2015, 8) Varhaiskasvattaja voi siis itse valita, miten hän toimii. Sukupuolisensitiivinen kasvatusta vaatii joskus hyvin kriittistäkin suhtautumista oman toiminnan tarkasteluun ja sen myöntämistä, että saattaa omata hyvinkin vahvoja sukupuolistereotyyppejä ajatuksia ja käyttäytymismalleja. Näistä eroon pyristely onkin sukupuolisensitiivisen kasvatuksen tärkein ominaisuus ja tavoite.

Sukupuolisensitiivisyys keskittyy kasvattajien toiminnan tarkasteluun. Nea Alasaari sekä Reija Katainen (2016) esittävät, että näkökulmana on varhaiskasvatuksessa työskentelevän

henkilöstön toiminta (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 22). Jo Warin ja Vina Adriany (2015) toteavat, että varhaiskasvattajien tulisi kehittää oma sisäistetty tietoisuus siitä, miten he suhtautuvat sukupuoliin ennen kuin he voivat tuottaa sukupuolisesti tietoista pedagogiikkaa (Warin, J. & Adriany, V. 2015, 1). Varhaiskasvattajien asenteet, uskomukset ja arvot eri sukupuoliä kohtaan heijastuvat suoraan heidän toimintaansa ja itse toiminta on se, joka välittyy suoralta käsin lapsiin, joiden kanssa ollaan vuorovaikutuksessa. Mervi Eskelinen sekä Susanna Itäkare (2020) kiteyttävät omassa tutkimuksessaan, että sukupuolisensitiivisen kasvatuksen lähtökohtana on kasvattajan omat tiedostetut olettamukset muun muassa leikistä ja siihen liitettyistä sukupuolittuneista stereotypioista (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 218).

2 Sukupuolisensitiivinen kasvattaja

2.1 Sukupuolisensitiivisyys oppimisympäristössä

Varhaiskasvattajilla on mahdollisuus muokata päiväkodin oppimisympäristöä. Sillä, miten sukupuolisensitiivisesti he osaavat toimia ja tarkastella toimintaansa, vaikuttaa siihen, kuinka tasa-arvoinen ympäristö lapsille rakentuu. Mikko Ojala (2020) esittää omassa julkaisussaan, että sukupuolisensitiivisyyden lisäämisessä varhaiskasvatukseen on keskityttävä muuttamaan ja muokkaamaan kasvatusta- ja oppimisympäristöjä (Ojala, M. 2020, 219). Ympäristöt, joissa lapset kasvavat, välittävät heille erilaisia käyttäytymisen malleja siitä, kuinka heidän odotetaan sukupuolensa mukaan toimivan. Lapsen kasvaessa hän sisäistää omaksumansa käyttäytymismallit ja näitä voidaan Wingraven (2016) mukaan kutsua tiedoksi sukupuolesta. Nämä käyttäytymismallit alkavat muotoutua jo 1-vuoden iästä alkaen. Tästä syystä varhaiskasvattajien onkin tärkeää toimia sukupuolisensitiivisellä tavalla ja vahvistettava sukupuolten välistä tasa-arvoa omassa kasvatuksessaan. (Ojala, M. 2020, 219)

Nea Alasaari sekä Reija Katainen (2016) kuvailevat omassa selvityksessään sukupuolten tasa-arvon edistämisestä varhaiskasvatuksessa, että tutkimusten mukaan kasvattajien suunnittelemat leikkutilat ja heidän järjestämänsä toiminta sekä asenteet eri sukupuolista luovat lasten arkeen epätasa-arvoistavaa ilmapiiriä ja tästä syystä onkin perusteltua, että sukupuolisensitiivisyydestä puhuttaessa painopiste on suunnattu erityisesti kasvattajiin (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 22). Myös Mervi Eskelinen ja Susanna Itäkare (2020) summaavat omassa tutkimuksessaan, että sukupuolistereotypiat näkyvät varhaiskasvatuksessa niin lasten leikeissä kuin myös kirjoissa ja lauluissakin (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 204). Mikko Ojala (2020) esittää, että sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen voidaan paneutua sosiaalisen oppimisen teorian kautta (Ojala, M. 2020, 216). Hän kuvailee, että tässä kyseisessä teoriassa lapsen oppiminen tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, jolloin lapsi havainnoi kasvuympäristöään ja mallioppii muilta (Ojala, M. 2020, 216). Lapset oppivat siis toimimaan yhteiskunnan jäsenenä ottamalla mallia vertaisistaan sekä heidän kanssaan vuorovaikutuksessa olevilta aikuisilta. Varhaiskasvatuksessa olevat lapset viettävät suurimman osan päivästänsä siellä työskentelevien kasvattajien kanssa, joten henkilöstöllä on suuri vastuu siinä, miten he toimivat ja millaista esimerkkiä antavat lapsille. Lapset oppivat nopeasti omaksumaan tietynlaiset kulttuuriset normit ja tavat toimia.

2.2 Sukupuolisensitiivinen kasvatus Suomessa ja Ruotsissa

Jo Warin sekä Vina Adriany (2015) esittävät tutkimuksessaan, että Ruotsilla, kuten muillakin Pohjoismailla, on pitkä historia sukupuolten näkemyksen sekä sukupuolisensitiivisen kasvatuksen suhteen. Lisäksi he kertovat, että Ruotsilla on pitkät perinteet sukupuolen tutkimuksesta varhaiskasvatuksessa. (Warin, J. & Adriany, V. 2015, 9) Ingrid Karlson sekä Maria Simonsson (2011) esittävät omassa artikkelissaan, että muutaman viime vuoden aikana kiinnostus sukupuolisensitiiviseen pedagogiikkaan on entisestään kasvanut Ruotsissa (Karlson, I. & Simonsson, M. 2011, 274).

Monet esiopetuksen opettajista ovat toteuttaneet sukupuolipedagogiikkaa ja kehittäneet sitä sukupuolisensitiivisempään suuntaan. Ruotsissa on hallinnon tasolta asti tullut määräys siitä, että jokaisessa esiopetusyksikössä tulee järjestää tasa-arvoista pedagogiikkaa ja varhaiskasvattajien on nähtävä vaivaa sen eteen, että he toimivat sukupuolisensitiivisellä tavalla. (Karlson, I. & Simonsson, M. 2011, 274) Karlson ja Simonsson (2011) toteavat, että esiopetuksessa työskentelevien varhaiskasvattajien ammatillinen tietämys aiheesta kehittyi muutosprosesseissa. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikkea esiopetuksessa tapahtuvaa toimintaa tulisi tarkastella sukupuolen ja tasa-arvon näkökulmista käsin. Analyysit tehdyistä havainnoista sekä dokumentoitu aineisto ovat lähtökohtia muutokselle. Seuraava askel tästä on järjestellä oppimisympäristö eli huoneet, lelut ja rutiininomaiset tilanteet niin, etteivät ne aiheuta mahdollisia sukupuolijakaumia lasten keskuudessa. (Karlson, I. & Simonsson, M. 2011, 280)

Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa toimii hyvin erilaisen koulutustaustan omaavia kasvattajia, kuten lastenhoitajia, perhepäivähoitajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja sekä varhaiskasvatuksen opettajia ja -erityisopettajia. Suomessa ei ole tällä hetkellä yhtenäistä linjaa sille, miten näissä koulutuksissa tulisi huomioida sukupuolisensitiivisyyden näkökulma. Sukupuolisensitiivinen kasvatus onkin jokaisesta kasvattajasta itsestään lähtevää ja se vaatii asiaan perehtyneisyyttä sekä panostusta ja tahtoa toimia sukupuolisensitiivisellä tavalla. Eskelinen ja Itäkare (2020) ovat sitä mieltä, että lähtökohtana on ymmärrys siitä, että sukupuoli rakentuu sosiokulttuurisessa konstruktiossa ja sitä tuotetaan vuorovaikutustilanteissa (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 203). Lisäksi varhaiskasvattajan on oltava motivoitunut myös jatkuvaan itsereflektioon ja parantamaan omaa toimintaansa tasa-arvoisempaan suuntaan. Alasaari ja Katainen (2016) korostavat, että koulutuksissa tulisi

painottaa sitä, kuinka tärkeää ja hyödyllistä sukupuolisensitiivinen kasvatus on varhaiskasvatusikäisille lapsille (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 19).

Mikko Ojalan (2020) mukaan sukupuolisensitiivisen varhaiskasvatuksen kehittämistyössä voidaan yhteenvetona todeta, että lapsen sukupuoli-identiteetti kehittyy intensiivisesti etenkin lapsen ensimmäisten elinvuosien aikana (Ojala, M. 2020, 219). Opetus- ja kulttuuriministeriö on esittänyt, että tulevaisuudessa varhaiskasvatuksessa tulisikin painottaa sukupuolisensitiivistä kasvatusta siellä toimivan henkilöstön kouluttamisen ja osaamisen kehittämisen osilta (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 19). Opetus- ja kulttuuriministeriössä onkin käynnistetty varhaiskasvatuksessa tapahtuva laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelma 2020–2022 vuosiksi. Tämän aikana varhaiskasvatuksessa sukupuolten tasa-arvoa pyritään lisäämään panostamalla laatuun pienentämällä ryhmäkokoja ja lisäämällä maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua. (Törölä, S. 2021, 56)

2.3 Sukupuolisensitiivisyyden tuominen koulutukseen

Alasaari ja Katainen (2016) kiteyttävät omassa selvityksessään karultakin kuulostavalla tavalla sen, että nykyisellään toimivassa varhaiskasvatuksessa ei voida henkilöstön kouluttamattomuuden takia taata lasten kasvavan sukupuolisensitiivisessä varhaiskasvatuksessa (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 24). Tähän on syynä se, että varhaiskasvatuksessa toimivien ammattilaisten koulutuksissa ei painoteta sukupuolisensitiivistä lähestymistapaa tarpeeksi, jolloin henkilöstö ei ole välttämättä valveutunut ja heillä ei ole pätevyyttä huomioida omassa toiminnassaan haitallisia sukupuolittuneita toimintamalleja. Myös tästä aiheesta puhuvat Karlson ja Simonsson (2011) omassa artikkelissaan, jossa he kertovat, että virheellisestikin saatetaan luulla ja olettaa, että opettajat automaattisesti tietäisivät käytännössä tavat toimia sukupuolisensitiivisellä otteella lapsiryhmässä työskennellessään (Karlson, I. & Simonsson, M. 2011, 280).

Jotta varhaiskasvatuksessa toteutuisi tasa-arvoinen kasvatus, on otettava sukupuolisensitiivisyys lähtökohdaksi toiminnan toteuttamiselle (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 24). Sukupuolisensitiivinen kasvattaja osaa nähdä arjessa sukupuolittuneet käytännöt ja -normit ja purkaa niitä, joka taas johtaa siihen, että tasa-arvo voi toteutua. Alasaari ja Katainen (2016) ovat sitä mieltä, että täydennyskoulutuksen tarve varhaiskasvatuksen ammattihenkilöstölle on tarpeellinen. Heidän mielestään päiväkotien tasa-arvosuunnitelman

laatiminen sekä arjen havainnointi ja arviointi eivät nykyisen henkilöstön kouluttautumisen perusteella voi palvella tasa-arvon toteutumista parhaalla mahdollisella tavalla ja sen takia varhaiskasvattajien lisäkoulutukselle on tarve. (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 24). Samaa mieltä aiheesta ovat myös omassa tutkimuksessaan Itäkare ja Eskelinen (2020), joiden mukaan tasa-arvon ja sukupuolisensitiivisen pedagogiikan painottamisen tulisi lähteä jo yliopisto-opinnoista lähtien liikkeelle aiheita käsittelevän pakollisen opintojakson muodossa (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 221).

2.4 Yksilöitä sukupuolen sijaan

Alasaari ja Katainen (2016) kuvailevat, että sukupuolisensitiivisyyden lähtökohtana on ymmärrys siitä, kuinka ympäristö ja erilaiset kulttuuriset normit liittyvät siihen, miten ja mitä ajattelemme sukupuolista ja niiden välillä vallitsevista eroista (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 22). Sukupuolisensitiivinen kasvattaja osaa tarkastella omaa toimintaansa, asenteitaan ja ajatuksiaan sukupuolesta kriittisesti ja pyrkii muuttamaan ja muokkaamaan omaa toimintaansa sukupuolisensitiiviseen suuntaan. Sukupuolisensitiivisyys on halua toimia niin, ettei omalla käytöksellään ja puheellaan aiheuta tilanteita, joissa asettaa lapset tiukkoihin sukupuolistereotypioita ruokkiviin lokeroihin ja muotteihin. Eskelinen ja Itäkare (2020) kuvailevat omassa tutkimuksessaan, että Martin (1981) on määritellyt sukupuolisensitiivisyyden käsitteen seuraavanlaisesti: ”Sukupuolisensitiivisyys on sitä, että sukupuoli huomioidaan silloin, kun sillä on merkitystä ja jätetään huomiotta, kun ei ole” (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 203). He lisäävät, että varhaiskasvatuksessa tämä tarkoittaa juuri sitä, että lapsia tulisi kohdella yksilöllisesti eikä hänen sukupuoleensa liittyvien odotusten mukaisesti (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 203).

Lapset tulisivatkin nähdä ennen kaikkea yksilöinä ja kohdella heitä yksilöllisesti. Niin pojat kuin tytötkin ovat keskenään hyvin erilaisia, vaikka edustaisivatkin samaa sukupuolta. Kaikille lapsille tulisi luoda samanlaiset mahdollisuudet kasvaa ja kehittyä olivatpa he kumpaa sukupuolta tahansa (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 22). Juuri tässä asiassa sukupuolisensitiivinen kasvatustilanne on avainasemassa, sillä se luo kasvatustilanteeseen sensitiivisen ilmapiirin, jolloin kasvattaja havainnoi ja tarkastelee vuorovaikutustilanteita lasten kanssa tästä näkökulmasta ja pystyy herkästi tarvittaessa muokkaamaan omaa toimintaansa sukupuolisensitiivisempään suuntaan. Kasvatuksen tapahtuessa tästä

perspektiivistä käsin, antaa se lapselle mahdollisuuden olla oma itsensä ja tuoda sukupuolensa esille itselleen parhaalla tavalla, yksilöllisesti (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 22).

Aina lapsen tavat ilmentää omaa sukupuoltaan eivät ole ne kaikkein perinteisimmät ja kaikki lapset eivät kasva heille syntymässä määriteltyyn sukupuoleen (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 22). Myös tämä näkökulma puoltaa sitä, että sukupuolisensitiivisellä kasvatuksella voimme varhaiskasvatuksessa mahdollistaa lasten yksilöllisen kohtelun ja näkemisen. Tällöin annamme heille rauhan kasvaa juuri sellaisiksi kuin he ovat. (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 22) Eskelinen ja Itäkare (2020) haluavat omassa tutkimuksessaan muistuttaa, että varhaiskasvatuksessa toimivien kasvattajien käsitykset ja suhtautuminen eri sukupuolia kohtaan vaikuttaa siihen, miten siellä toimivat lapset alkavat käsittää sukupuolen ja tämä näkyy suoraan esimerkiksi lasten leikeissä (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 218). Sukupuolisensitiivisen kasvatuksen nähdään olevan lisäksi ennaltaehkäisevää, jolloin myöhemmin ei tarvitsisi tehdä korjaavaa työtä liittyen siihen, että kasvatuksessa ei ole huomioitu sukupuolten moninaisuutta ja lapset ovat joutuneet ahtaautumaan tiukkoihin sukupuolinormeihin (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 22).

3 Lakiselitteistä taustaa tutkimuskysymyksen takana

Varhaiskasvatusta ohjaavat erilaiset lait ja säädökset, joiden pohjalta varhaiskasvatusta toteutetaan kansallisesti. Tärkeimpiä varhaiskasvatusta ohjaavia lakeja ovat varhaiskasvatuslaki (Finlex 36/1973) sekä esiopetusta säättävä perusopetuslaki (Finlex 628/1998) (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 6). Sukupuolisensitiivisyyteen liittyy erottamattomana tekijänä vaatimus lasten tasa-arvoisesta kohtelusta. Lasten tasa-arvoista kohtelua määrää laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (Finlex 609/1986) sekä se on kirjattuna myös perustuslakiin (Finlex 731/1999). Näiden lakien lisäksi varhaiskasvatusta ohjaa laintasoisena säädöksenä myös Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien sopimus (Finlex 60/1991), jossa määritellään muun muassa, että lapsia ei tule erotella sukupuolen mukaan ja lapsilla on oikeus sukupuolten väliseen tasa-arvoon. (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 6)

Nea Alasaari ja Reija Katainen (2016) esittävät omassa Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessään sukupuolten tasa-arvon edistämisestä varhaiskasvatuksessa, että tutkimukset niin Suomessa kuin kansainvälisestikin osoittavat, että sukupuolten välinen tasa-arvo ei toteudu varhaiskasvatuksessa laista huolimatta. (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 5) Sukupuolten tasa-arvo on määriteltynä varhaiskasvatuslaissa keskeiseksi toimintaa ohjaavaksi tavoitteeksi, mutta heidän mukaansa kuitenkin käytännössä siihen kiinnitetään vain vähän huomiota. Alasaari ja Katainen esittävät syyksi varhaiskasvattajien suhtautuvan tasa-arvoon itsestään selvänä asiana ja tästä syystä kasvattajat eivät huomioi sen toteutumista tarpeeksi omassa toiminnassaan lasten kanssa. (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 5)

Varhaiskasvatusta ohjaavista laista perustuslain 2 luvun 6 §:ssä kerrotaan, että ihmisiä tulee kohdella samanarvoisesti sukupuolesta riippumatta eikä heitä tule asettaa eri asemaan sen perusteella. Lisäksi lapset tulee kohdata yksilöinä ja heitä on kohdeltava tasa-arvoisesti. (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 6) Sukupuolisensitiivisyydessä on kyse juuri siitä, että lapset kohdataan ja nähdään yksilöinä. Ei sen kautta, kumpaa sukupuolta he edustavat. Sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen liittyy siis hyvin vahvasti erilaiset lait ja säädökset, joten sukupuolisensitiivisen kasvatuksen ei tulisi olla valintakysymys vaan velvoittava. Jokaisen varhaiskasvattajan tulisi tutustua tarkasti kasvatusta ohjaaviin valtiollisiin lakeihin sekä asetuksiin, jotka velvoittavat häntä toimimaan sukupuolten tasa-arvon huomioiden omassa työssään.

Alasaari ja Katainen (2016) esittävät selvityksessään, että viranomaisilla sekä koulutuksen ja opetuksen järjestäjillä on omassa toiminnassaan tasa-arvolain mukaan velvoittavana osatekijänä suunnitella ja toteuttaa toimintaa niin, että se edistää tasa-arvoa. Tasa-arvon edistämisen tulee olla tavoitteellista ja olosuhteita on muutettava, jos tulee näyttöä siitä, että tasa-arvo naisten ja miesten välillä ei toteudu lain edellyttämällä tavalla. Selvityksen mukaan kasvattajien on toteutettava opetusta ja tutkimusta niin, että tavoite on toteutettavissa ja pidettävä huolta, että myös oppimateriaali sekä oppimisympäristö tukevat tasa-arvoista kasvatusta. (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 7)

Varhaiskasvattajien tulisi kiinnittää huomiota oppimisympäristöjä suunnitellessaan ja luodessaan, että ne eivät väheksy sukupuolten moninaisuutta tai ohjaa lapsia toimimaan tiukkojen sukupuoliroolien mukaisesti. Varhaiskasvattajilla on tässäkin asiassa suuri vastuu siitä, millaista viestiä he antavat lapsille jo pelkän toimintaympäristön perusteella. Tästä syystä varhaiskasvattajien tulee olla tietoisia ja valveutuneita, jotta he osaavat toimia tasa-arvoisesti ja ohjata sukupuolisensitiivisesti lapsia toimimaan heille luodussa oppimisympäristössä. Tällaisten asioiden tiedostaminen, jatkuva punnitseminen ja arviointi ovat tärkeitä asioita varhaiskasvattajana toimimisessa, jotta vältetään Alasaaren ja Kataisen (2016) kuvailemalta tilanteelta, jossa varhaiskasvattajat pitävät tasa-arvoa niin itsestään selvänä asiana, etteivät tule kiinnittäneeksi huomiota siihen erilaisissa arjen tilanteissa (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 5).

Jotta lasten tasa-arvoiseen kohtaamiseen ja kohteluun kiinnitettäisiin huomiota ja toimittaisiin tasa-arvolain edellyttämällä tavalla, on vuodesta 2015 lähtien vaadittu, että myös koulujen yhteydessä toimivissa esiopetusyksiköissä laaditaan toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma. Esiopetusta, jota järjestetään päiväkodissa, velvoite ei koske, mutta tasa-arvosuunnitelman laatimista suositellaan myös tehtäväksi sinne. (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 7)

Kasvattajien yhdessä laatima tarkka suunnitelma, johon kirjataan konkreettiset toimet tasa-arvon edistämiseksi ja jota yhteisesti suunnitellaan ja johon sitoudutaan, jota arvioidaan ja tarvittaessa muokataan, lisäävät varhaiskasvattajien tietoisuutta omasta toiminnastaan. Sukupuolisensitiivinen toiminta edellyttää itsetutkiskelua ja oman toiminnan kriittistä arviointia. Erilaisilla yhteisesti toteutetuilla suunnitelmissa edistetään näiden tavoitteiden toteutumista.

3.1 Varhaiskasvatussuunnitelma

Mikko Ojala (2020) mainitsee julkaisussaan, että sukupuolisensitiivinen näkökulma ja painotus on lisääntynyt tarkastellessa kasvatuksen sukupuolittuneisuutta (Ojala, M. 2020, 214). Mervi Eskelinen sekä Susanna Itäkare (2020) pohtivat omassa tutkimuksessaan, että Suomalaisessa varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmassa maininnat tasa-arvosta ja sukupuolisensitiivisyydestä ovat kuitenkin vasta melko tuoreita (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 219). Opetushallituksen laatimassa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) on kirjattuna varhaiskasvattajien toimintaa velvoittavana sukupuolisensitiivisyyteen liittyvänä asiana kohta 3.1 osallisuudesta, yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 32). Siinä kerrotaan, että varhaiskasvatuksessa kaikki tulisi kohdata yhdenvertaisina ja yksilöllisesti. Kohtaan on myös kirjattuna, että tasa-arvosta ja siihen liittyvistä asenteista tulee keskustella, jotta kehitetään oman työyhteisön toimintakulttuuria tasa-arvoiseen suuntaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2022) on kirjattu, että varhaiskasvatus on sukupuolisensitiivistä toimintaa. Jotta sukupuolisensitiivisyys toteutuu varhaiskasvatuksessa, on kasvattajien ohjattava lapsia yksilön näkökulmasta käsin, ottamatta huomioon hänen sukupuoltaan tai luomatta sukupuolen perusteella ennakkokäsityksiä lapsesta. Kasvattajien tulee puuttua, jos he havaitsevat lapsiryhmässä tapahtuvaa eriarvoistavaa toimintaa, sillä se ei tue tasa-arvon toteutumista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 32)

Lisäksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022) on mainittuna kohdassa 4.4 leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä, että lasten kanssa toimiessa henkilöstön on havainnoitava leikkitilanteita ja vastattava lasten tekemiin aloitteisiin sukupuolisensitiivisesti. Tämä vaatii sen, että varhaiskasvattajat ovat lasten kanssa toimiessaan läsnäolevia, jotta he havaitsisivat herkästi kyseiset tilanteet sekä riittävän ammattitaitoisia toimimaan niissä sukupuolisensitiivisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 41) Susanna Itäkare ja Mervi Eskelinen (2020) kuvailevat omassa tutkimuksessaan, että tämä kyseinen kohta valtakunnallisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteista rakentaa sukupuolisensitiivistä leikkipedagogiikan diskurssia, sillä lapsen tarpeet ja kiinnostuksen kohteet eivät heijastu sukupuolen linssin läpi (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 217).

3.2 Esiopetussuunnitelma

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) ei ole mainintaa sukupuolisensitiivisyydestä (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014). Tässä Opetushallituksen laatimassa ohjeistuksessa ei mainita sukupuolisensitiivistä kasvatusta edes terminä tai todeta esiopetuksessa toimittavan sen mukaisesti. Kuitenkin kohdassa 2.1 esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet kerrotaan erilaisista laista ja säädöksistä, joiden pohjalta esiopetusta valtakunnallisesti toteutetaan. Näitä lakeja ja säädöksiä ovat perusopetuslaki, Suomen perustuslaki sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 12).

Tässä vuoden 2014 Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainitaan, että perustuslakiin on kirjattuna, että ketään ei tule saattaa eriarvoiseen asemaan muun muassa henkilön sukupuolen perusteella. Lisäksi Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) mainitaan tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 12) Valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa mainitut koulutukselliset velvoitteet ja tavoitteet sukupuolten tasa-arvosta asettavat esiopetuksen toteuttamiselle haasteen (Ojala, M. 2020, 207). Alasaari ja Katainen (2016) kritisoivat Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita (2014) siinä mielessä, että tästä toimintaa ohjaavasta asiakirjasta puuttuvat konkreettiset esimerkit arjen tilanteista lapsiryhmässä, jolloin kasvattajan on syytä huomioida sukupuolten moninaisuus ja punnita sitä, toteutuuko tasa-arvo toivotulla tavalla. He lisäävät, että tasa-arvovaltuutetun toimisto esittää vaatimuksen siitä, että jo varhaiskasvatuksesta lähtien tulisi huomioida sukupuolten moninaisuus. (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 10)

3.3 Konkretia sukupuolisensitiivisyydessä

Sukupuolisensitiivisyyteen kohdistuvista konkreettisten esimerkkien puuttumisesta varhaiskasvatussuunnitelmissa peräänkuuluttavat myös Eskelinen sekä Itäkare (2020) omassa tutkimuksessaan, jonka he toteuttivat tutkimalla paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja sukupuolisensitiivisyyttä rakentavia diskursseja. Heidän mukaansa paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista puuttuvat konkreettiset esimerkit toimista, joilla pyritään lisäämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa. He esittävät, että aihe saattaa olla edelleen vielä tänäkin päivänä hankala ja epäselvä ja valitettavasti tästä syystä tasa-arvon ja sukupuolisensitiivisen toiminnan toteutuminen jää

yksittäisten varhaiskasvattajien vastuulle. Konkreettisten tasa-arvoa kasvattavien esimerkkien lisäksi valtakunnallisessa varhaiskasvatuksen opetussuunnitelman perusteissa tulisi painottaa varhaiskasvattajien velvoitetta sitoutua näiden tavoitteiden saavuttamiseen. (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 220)

Esiopetuksen ollessa valtakunnallisesti kuntia velvoittava ja sitä on järjestettävä systemaattisesti, on syytä tarkastella, olisiko Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita (2014) päivitettävä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaisesti ja lisättävä esiopetussuunnitelmaan termi sukupuolisensitiivisyys sekä konkreettisia esimerkkejä ja ohjeita sen toteuttamiselle. Jo Warin ja Vina Adriany (2015) ovat omassa tutkimuksessaan sitä mieltä, että esikoulun opettajat ovat uniikissa asemassa perinteisten sukupuoliroolien horjuttamisessa, sillä he voivat käyttää omassa esiopetusryhmässään sukupuolisesti joustavaa, sensitiivistä opetusta (Warin, J. & Adriany, V. 2015, 3). Varhaiskasvatus yltää esiopetukseen asti ja myös tähän asiakirjaan tulisi päivittää oikea termistö henkilöstön ohjeistukseksi. Kuten Eskelinen ja Itäkare toteavat (2020), varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmiin tulisi saada selkeämpiä ja konkreettisempia esimerkkejä ja ohjeita siitä, kuinka suunnitella, toteuttaa ja arvioida sukupuolisensitiivistä pedagogiikkaa arjen tasolla lapsiryhmissä (Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020, 220).

4 Tutkimukselle asetettu kysymys ja tarkoitus

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus sukupuolisensitiivisyydestä varhaiskasvatuksessa lähti liikkeelle tutkimuskysymyksen asettamisesta ja määrittelystä.

4.1 Tutkimuskysymys

Mitä varhaiskasvattajat voivat tehdä, toimiakseen sukupuolisensitiivisesti?

4.2 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimusta lähdettiin suunnittelemaan niistä lähtökohdista käsin, joissa haluttiin tietää ja löytää konkreettisia esimerkkejä siitä, mitä varhaiskasvattajien tulisi tehdä ja ottaa huomioon, jotta he toimisivat sukupuolisensitiivisellä tavalla. Tutkimuskysymys ”mitä varhaiskasvattajat voivat tehdä, toimiakseen sukupuolisensitiivisesti?” esittää tutkimuskohteeksi varhaiskasvattajien toiminnan tarkastelun. Tutkimustavaksi valitun systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla toivotaan löytyvän vastauksia esitettyyn tutkimuskysymykseen mahdollisimman monesta eri näkökulmasta.

Tutkimuksen hypoteesina esitetään, että varhaiskasvattajien oman toiminnan tarkastelu ja sen muuttaminen tietoisilla valinnoilla sukupuolisensitiiviseen suuntaan, edistää sukupuolisensitiivisen pedagogiikan ilmentymistä varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen avulla toivotaan löytyvän vastauksia tutkimuskysymykseen muualta maailmalta ja varsinkin Pohjoismaista, joissa aihetta on tutkittu enemmän. Suomessa sukupuolisensitiivisyys on melko uutta varhaiskasvatuksen kentällä (esim. Eskelinen ym. 2020) ja siitä syystä aiheesta ei ole vielä saatu kovinkaan paljon tutkimusnäyttöä. Tutkimuskysymyksen ”mitä varhaiskasvattajat voivat tehdä, toimiakseen sukupuolisensitiivisesti?” avulla toivotaan löytyvän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen prosessin läpi vastauksia, joista kävisi konkreettisesti ilmi esimerkein ne tavat, joiden avulla jokainen varhaiskasvattaja pystyy toteuttamaan sukupuolisensitiivistä pedagogiikkaa. Kysymyksellä haetaan vastauksia siihen, miten kasvattajan oma aktiivinen toiminta edesauttaa sukupuolten sensitiivistä ilmentymistä, jotta voimme lisätä aiheen tietoisuutta varhaiskasvatuksen kontekstissa.

5 Tutkimusmenetelmä

5.1 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Tutkimuksen tekemiseen on valittu tutkimusmenetelmäksi systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Jouni Tuomi sekä Anneli Sarajärvi (2018) esittävät teoksessaan Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, että kirjallisuuskatsaus on tutkimustyyppiltään teoreettinen tutkimus (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018, 138). Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on käyttää jo olemassa olevaa tutkimusaineistoa tutkimuksen lähteenä ja toteuttaa katsauksen avulla tutkimus. Tällaista tutkimusta kutsutaan toisen asteen tutkimukseksi eli eri tutkimuksia analysoimalla tuotetaan uutta tutkimustietoa syventämällä jo aiemmin tiedettyä tietoa. (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018, 138)

Finkin (2005) mukaan systemaattinen kirjallisuuskatsaus on nimenomaan toistettavissa oleva menetelmä, joka noudattaa täsmällisyyttä ja jossa tiivistetään sekä arvioidaan valmiiksi julkaistuja tutkimusaineistoja ja tehdään niistä lopulta erilaisia johtopäätöksiä (Salminen, A. 2011, 5). Tämä tutkimusmenetelmä on tehokas arvioitaessa tulosten johdonmukaisuutta. Lisäksi tutkimustuloksista saatetaan löytää erilaisia puutteita, jotka johtavat siihen, että arvioidaan tarvetta aiheen lisätutkimukselle. (Salminen, A. 2011, 9) Jari Metsämuuronen (2006) jaottelee systemaattisen kirjallisuuskatsauksen koostuvan kolmesta osasta: kattava haku tutkimuslähteisiin, valikoitujen tutkimusten laadun arviointi sekä tutkimustulosten yhdistäminen ja vastausten löytäminen (Metsämuuronen, J. 2006, 37). Systemaattinen kirjallisuuskatsaus tarkoittaa nimensäkin perusteella sellaista tutkimusta, jossa systemaattisesti tehdään jotakin. Tämä tutkimusmetodi antaa ohjeita, joilla etsitään ja arvioidaan tietoa systemaattisesti ja tämä taas lisää sen uskottavuutta tutkimuskentällä. (Salminen, A. 2011, 10)

Metsämuuronen (2006) kuvailee teoksessaan Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä, että systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa olennaiset päävaiheet tutkimuksen tekemiselle ja toteuttamiselle ovat aiheen kunnollinen ja selkeä rajaus, hyväksymis- ja poissulkukriteerien asettaminen, tutkimusmateriaalin etsiminen erilaisista ennalta päätetyistä tietokannoista, tutkimusartikkelien lähdeluetteloihin tehtävä viitehaku sekä lisäksi mahdolliset käsin hakuun ja harmaaseen kirjallisuuteen liittyvät prosessit. Näillä erilaisilla tutkimusartikkelien

kirjallisuushauilla ja prosesseilla pyritään tekemään luotettava systemaattinen tutkimus ja välttämään julkaisuharhaa. (Metsämuuronen, J. 2006, 38)

5.2 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa voidaan käyttää tutkimuksen tekemisen tukena aineistolähtöistä sisällönanalyysia (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018, 139). Sisällönanalyysia apuna käyttäen saadaan koottua erilaisia luokkia aineistosta ja on tärkeää tiedostaa, että nämä luokat eivät ole katsauksen tulos vaan ainoastaan apuväline varsinaisten tulosten tiivistetyssä tarkastelussa (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018, 140). Tässä kyseisessä tutkimuksessa käytetään juuri tätä aineistolähtöistä sisällönanalyysia apuna, jotta tutkimukselle tulee ikään kuin raamit ja rajattu tila, jota apuna käyttäen lähdetään karsimaan tutkimuksen kannalta epäolennaisia tutkimuksia pois. Kootaan tarkka seula, Finkin (2005) mallia mukaillen, jonka perusteella lähdetään karsimaan hakukoneen antamia tutkimuksia, jättäen jäljelle ainoastaan ne tutkimukset, joista uskotaan saavan parhaiten vastauksia asetettuun tutkimuskysymykseen. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin käyttäminen apuna systemaattisen kirjallisuuskatsauksen luomisessa on hyvin tyypillinen analyysimenetelmä, sitä käytetään noin joka neljännessä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa (Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018, 139).

6 Tutkimusaineiston valinta

Tähän pro gradu -tutkielmaan valittiin tutkimustavaksi systemaattinen kirjallisuuskatsaus, joka toteutettiin käyttäen mukailua Finkin (2005) seitsemän kohdan mallista (Salminen, A. 2011, 10). Lisäksi tutkimuksessa on hyödynnetty aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

6.1 Tietokantojen valinta ja hakutermit

Tutkimus toteutettiin etsimällä tieteellisiä artikkeleja lähdemateriaaliksi sähköisistä tietokannoista. Tietokantojen valintaa ohjasi tarkoitus, että niistä löytyisi mahdollisimman laajasti tutkimuksia varhaiskasvatuksen kentältä, jotka vastaisivat tutkimuskysymykseen. Tutkimusaineistona käytetyt tietokannat kerättiin sivustoilta ERIC (The Education Resources Information Center) sekä NB-ECEC (Nordic Base of Early Childhood Education and Care), jotka ovat kasvatustieteiden tietokantoja sekä Turun yliopiston tietokannasta Volterista. Lisäksi tutkimuksessa etsittiin tieteellisiä tutkimusartikkeleja Google Scholarista, joka toimii sähköisenä tiedonhakukoneena. Tässä tutkimuksessa tieteelliset artikkelit valittiin ainoastaan sähköisistä tietokannoista sekä hakukoneesta, eikä etsintää tehty ollenkaan esimerkiksi manuaalisella tiedonhauulla.

Tutkimuksessa käytettävien tietokantojen valinnan jälkeen tutkimukselle asetettiin hakutermit eli hakusanat, joilla tieteellisiä artikkeleja lähdettiin eri tietokannoista ja tiedonhakukoneista etsimään. Tutkimuksessa pyrittiin asettamaan hakutermit tarkasti ja rajatusti, jotta aiheesta löytyisi mahdollisimman osuvasti lähdemateriaalia vastaamaan tutkimukselle asetettuun kysymykseen. Hakusanoja ja -fraaseja luotiin aluksi kokeilevalla haululla niin suomen kuin englannin kielellä. Kuitenkin suomalaisia tutkimuksia, jotka otsikko- ja abstraktitasolla vastaisivat tutkimuskysymykseen, löytyi verrattain hyvin vähän. Siitä syystä lopulliset tutkimuksessa käytettävät hakusanat päätettiin luoda ainoastaan englannin kielellä, sillä sen oletettiin tuottavan parempia hakutuloksia tutkimuksen kannalta. Englanninkielisiksi hakusanoiksi asetettiin: ”early childhood education”, kindergarten, ”gender sensitivity”, ”gender sensitive pedagogy,” sekä ”gender sensitivity in early childhood education”. Alla listattuna taulukkoon (taulukko 1) tutkimukseen valitut hakutermit.

Taulukko 1

Hakutermit
"gender sensitivity"
"early childhood education"
kindergarten
"gender sensitive pedagogy"
"gender sensitivity in early childhood education"

6.2 Poissulku- ja sisäänottokriteerit

Sisäänottokriteereitä asetettiin tutkimukselle 7 kohdan verran. Kriteerit olivat:

1. Tutkimukseen valitaan ainoastaan vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleja. Tietokannoista mahdollisesti esiin nousevia opinnäytetöitä ei hyväksytä mukaan tutkimukseen.
2. Tutkimusartikkelien on oltava englannin kielisiä. Muilla kielillä mahdollisesti löytyvät tieteelliset artikkelit poissuljetaan tutkimuksen ulkopuolelle.
3. Aineisto rajataan vuosille 2014–2024. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista on uusin versio julkaistu vuonna 2014, joten on perusteltua, että tutkimukseen valitaan varhaiskasvatusta koskevien määräysten mukaisesti artikkelien julkaisuvuodet alkaen tästä kyseisestä vuodesta. Alasaari ja Katainen (2016) kuvailevat selvityksessään, että ”vuonna 2014 päivitetystä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sukupuolten tasa-arvo on yksi esiopetuksen tehtävä” (Alasaari, N. & Katainen, R. 2016, 10). Lisäksi sukupuolisensitiivisyyden ollessa melko uusi termi varhaiskasvatuksessa (esim. Eskelinen & Itäkare, 2020) on perusteltua, että tutkimukseen soveltuvia artikkeleja ei etsitä ennen vuotta 2014 julkaistuihin artikkeleihin.
4. Tutkimukseen hyväksytään ainoastaan tieteelliset artikkelit, jotka on julkaistu kokonaisuudessaan. Tutkimukseen ei hyväksytä tiivistelmiä tutkimuksista.
5. Tutkimusartikkelien on oltava verkossa saatavilla.
6. Tutkimukset, joissa sukupuoli varhaiskasvatuksessa ei ole keskeinen näkökulma, jätetään tutkimuksen ulkopuolelle.
7. Aineisto, joka käsittelee koulumaailmaa tai erityisryhmiä, ei hyväksytä. Näissä tutkimuksissa on väärä kohderyhmä.

6.3 Tutkimukseen valittu aineisto

Taulukossa (taulukko 2) esitetään tiivistäen jokaisessa tietokannassa tehty aineistohaku, josta ilmenee tietokantoihin syötetyt hakutermit, niistä saadut tulokset, tarkennetun haun antamat tulokset, viimeisessä vaiheessa poissuljetun aineiston määrä sekä lopuksi tutkimukseen valikoitu aineisto (N) jokaisesta tietokannasta.

Taulukko 2

Tietokanta	Hakutermit	Tulokset	Tarkennettu haku	Poissuljettu aineisto	Lopputulos
ERIC	"gender sensitivity" OR "gender sensitive pedagogy"	96 712	106	104	N= 2
Volter	(kindergarten OR "early childhood education") AND ("gender sensitivity" OR "gender sensitive pedagogy" OR "gender sensitivity in early childhood education")	15	4	1	N= 3
Google Scholar	(kindergarten OR "early childhood education") AND ("gender sensitivity" OR "gender sensitive pedagogy" OR "gender sensitivity in early childhood education")	1670	41	38	N= 3
NB-ECEC	gender	98	78	69	N= 9

Tietokantahakua tehtäessä ERIC:ssä (Education Resources Information Center) hakulausekkeena käytettiin ”gender sensitivity” OR ”gender sensitive pedagogy”. Hakulausekkeeksi valikoitui nämä kaksi hakulauseketta, koska ERIC:ssä voidaan tehdä tarkennettuun hakuun rajauksia koskemaan ainoastaan varhaiskasvatusikäisiä lapsia. Tästä syystä maininnat lasten ikätasosta olivat turhia hakulausekkeessa ja ne jätettiin tästä hakukoneesta pois. Ensimmäiseksi hakutulokseksi saatiin 96 712 lähdettä.

Tämän jälkeen hakukoneeseen syötettiin tarkennettu haku. Tarkennetun haun tulokseksi saatiin 106 (n= 106) lähdeartikkeliä. Tarkennettuun hakuun valittiin ainoastaan vertaisarvioitua tutkimusartikkelit sekä artikkelit, jotka ovat saatavilla ERIC-hakukoneessa kokonaisuudessaan. Tarkennettuun hakuun syötettiin hakukoneen tarjoamista vaihtoehdoista kuvaajaksi ”kindergarten”, joka toimi teemana hakulausekkeille. Lisäksi tehtiin rajauksia tutkimusten julkaisuvuoteen: ”since 2005”, sillä toinen vaihtoehto oli valita ”since 2015” ja tutkimukseen haluttiin mukaan tieteelliset artikkelit alkaen vuodesta 2014. Julkaisutyyppiksi tarkennettuun hakuun valittiin ”Reports - Research”, sillä hakukoneen haluttiin etsivän nimenomaan tutkimusartikkeleita. Koulutustasoksi vaihtoehdoista valikoitui ”Early Childhood Education” ja ”Kindergarten”, jotta saataisiin tutkimuksia nimenomaan näiden sarjalta.

Tämän jälkeen käytiin hakukoneen antamat tutkimusartikkelit manuaalisesti läpi ja poistettiin ennen viimeisen vaiheen läpikäyntiä tutkittavien artikkeleiden joukosta vielä ne artikkelit, jotka olivat julkaistu ennen vuotta 2014, sillä niitä ei huomioida tutkimuksessa ollenkaan sisäotto- ja poissulkukriteereiden mukaisesti. Näitä ennen vuotta 2014 julkaistuja artikkeleja löytyi yhteensä 16 (n=16). Viimeisessä vaiheessa läpikäytävä materiaali oli siis yhteensä 90 artikkeliä (n= 90). Artikkelit käytiin manuaalisesti läpi otsikko- ja abstraktitasolla ja tutkimukseen valikoitui mukaan ne artikkelit, jotka poissulkukriteereitä käyttäen olivat hyväksyttävissä mukaan tutkimukseen. Viimeisessä vaiheessa poissuljettiin aineistosta 88 (n= 88) artikkeliä. Lopullinen tutkimukseen mukaan otettava aineisto koostui 2 (N= 2) tutkimusartikkelista. Viimeisessä vaiheessa poissuljettu aineisto kaikista hakukoneista on koostettu liitteeseen 1 (Liite 1) tutkimuksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

Tiedonhakukone Google Scholariin syötettiin hakulausekkeiksi; (kindergarten OR ”early childhood education”) AND (”gender sensitivity” OR ”gender sensitive pedagogy” OR ”gender sensitivity in early childhood education”). Ensimmäiseksi tiedonhakukone antoi tulokseksi 1670 (n= 1670) lähdettä. Rajauksia tehtiin tarkennettuun hakuun seuraavanlaisesti:

etsi artikkeleita kaikilla sanoilla ”gender sensitivity”, ”gender sensitive pedagogy” ja ainakin yksi sanoista; kindergarten, ”early childhood education”, ”gender sensitivity in early childhood education”. Tarkennettuun hakuun rajattiin tutkimukset aikavälille 2014–2024. Lisäksi omat sanat saivat esiintyä missä tahansa kohtaa artikkelia. Tarkennetun haun jälkeen hakukone antoi tulokseksi 41 (n= 41) tutkimusartikkelia. Viimeisessä vaiheessa poissuljettiin näistä aineistoista vielä 38 (n= 38) artikkelia. Lopulliseen tutkimukseen hyväksyttiin 3 (N= 3) vertaisarvioitua tieteellistä lähdettä.

Turun yliopiston tietokannasta Volterista lähdettiin etsimään tutkimukseen soveltuvia tieteellisiä artikkeleja käyttäen hakusanoina; (kindergarten OR ”early childhood education”) AND (”gender sensitivity” OR ”gender sensitive pedagogy” OR ”gender sensitivity in early childhood education”). Ensimmäisiä hakutuloksia tietokanta antoi 15 (n= 15) artikkelin verran. Tarkennettuun hakuun syötettiin hakulausekkeet niin, että kaikki kentät sisältävät: kindergarten OR ”early childhood education” AND kaikki kentät sisältävät: ”gender sensitivity” OR ”gender sensitive pedagogy” OR ”gender sensitivity in early childhood education”. Aineistotyyppiä valikoitui kansainväliset artikkelit ja kieleksi englanti, sillä sisäänotto- ja poissulkukriteereiden mukaisesti haluttiin etsiä artikkeleita ainoastaan englannin kielellä. Aikaväliksi tarkennetussa haussa määriteltiin 1.1.2014 - 31.12.2024. Lisäksi rajauksiin valikoitiin mukaan vertaisarvioituiden kausijulkaisut, open access ja saatavuuden verkossa.

Tarkennetun haun jälkeen Volter hakukone jätti jäljelle 4 (n= 4) vertaisarvioitua tieteellistä artikkelia. Viimeisessä vaiheessa poissuljettiin kuitenkin vielä yksi (n = 1) artikkeli tutkimukseen mukaan otettavien joukosta, sillä Fatma Cobanoglun ja Suadiye Sevimin (2019) tutkimus otsikolla ”Child-Friendly Schools: An Assessment of Kindertartens” oli duplikaatti jo toisesta hakukoneesta valitun artikkelin rinnalla. Lopulliseen systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen valikoitui Volterista yhteensä 3 (N= 3) tieteellistä artikkelia.

Nordic Base of Early Childhood Education and Care on skandinaavinen viitetietohaku - sivusto, jonka aiheena on varhaiskasvatus ja varhaiskasvatusikäiset lapset. Tästä syystä ei ollut tarpeen kirjoittaa hakusanaksi ”kindergarten” tai ”early childhood education”. Kokeilevan haun jälkeen nb-ecec.org:ssa (Scandinavian research in early childhood education and care) muotoutui hakusanaksi yksinkertaisuudessaan pelkkä ”gender”, sillä se tuotti kokeilevan haun perusteella eniten tutkimusaiheeseen sopivia artikkeleja.

Ensimmäiseksi hakutulokseksi NB-ECEC viitetietohaku antoi 98 (n= 98) lähdetä. Tarkennettuun hakuun syötettiin hakutermeiksi kaikki hakukoneen ehdottamat maat, eli Ruotsi, Norja, Tanska ja OECD-maat, sillä sisäänotto- ja poissulkukriteereihin ei ollut määritelty tarkasteluun vain tiettyjä maita, esimerkiksi Pohjoismaita. Muita suodattimia tarkennettuun hakuun valittiin: ”Child”, ”Child carer/educators”, ”Gender”, ”Kindergarten”, ”Pedagogical staff”, ”Pre-school class”, ”Skilled worker” ”University colleges”, ”Childminder” sekä ”Pedagogical assistant”. Tutkimusmetodiksi valittiin kaikki tutkimustyytit. Tarkennetun haun jälkeen tulokseksi saatiin 78 (n= 78) tutkimusartikkelia.

Nordic Base of Early Childhood Education and Care -sivustolla ei voida asettaa rajauksiksi tarkennettuun hakuun tutkimusartikkelin kieltä tai julkaisuvuotta, joten nämä oli käytävä läpi manuaalisesti tutkimukseen valikoitujen tarkasteltavien artikkelien joukosta. Yhteensä ennen vuotta 2014 julkaistuja artikkeleja löytyi tarkennetun haun jälkeen: 18 (n= 18). Muita, kuin suomen tai englannin kielisiä artikkeleja löytyi tarkennetun haun jälkeen 33 (n= 33) kappaletta. Nämä karsittiin suoraan tutkimukseen valittavien artikkelien ulkopuolelle ja listattiin liitteeseen 1 (Liite 1) tutkimuksen läpinäkyvyyden esittämiseksi.

Koska sivustolla voidaan suorittaa ainoastaan viitetietohakuja, etsittiin hakukoneen esittämien tutkimusten tekstit kokonaisuudessaan vielä Volterista. Viimeisessä vaiheessa poissuljettu aineisto sisäänotto- ja poissulkukriteereitä tarkastelemalla oli lopulta 69 (n= 69) artikkelin kokonaisuus. Lopulliseen tutkimukseen valikoitui NB-ECEC viitetietohakukoneesta 9 (N= 9) vertaisarvioitua tutkimusartikkelia, jotka täyttivät sisäänottokriteeristön. Kaikista systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen valikoiduista alkuperäisartikkeleista (N= 17) on koostettu taulukko (Taulukko 3), jossa on tiivistelmät tutkimuksista, niiden pääpiirteet ja lähdetiedot. Tutkimuksen aineisto kerättiin joulukuun 2023 sekä tammikuun 2024 aikana.

Viimeisessä vaiheessa poissuljettu aineisto koostui lopulta 196 artikkelista, jotka ovat koottuna liitteeseen 1 (Liite 1). Listauksesta käy ilmi artikkelien lähdetiedot sekä poissulkemisen syy systemaattisen kirjallisuuskatsauksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi. Tutkimuksia, joissa sukupuoli ei ole keskeisenä näkökulmana, vaan mainittuna osana tutkimusta, oli kaiken kaikkiaan 36. Tutkimuksia, jotka eivät tutkineet ollenkaan varhaiskasvatusta ja sukupuolta oli yhteensä 52. Duplikaatteja oli 14 tutkimuksen verran. Opinnäytetöitä, jotka suljettiin tutkimuksen ulkopuolelle, löytyi viimeisessä vaiheessa 8 kappaletta. Tutkimusartikkeleita, jotka eivät olleet kokonaan saatavilla, löytyi 10 kappaletta. Tutkimuksia, joissa käsiteltiin väärää kohderyhmää, suljettiin pois 17 tutkimuksen verran.

Muita, kuin englanninkielisiä löytyi 33. Artikkeleita, jotka on julkaistu ennen vuotta 2014, poistettiin manuaalisesti tutkimuksen ulkopuolelle 18 tapauksessa. Lisäksi löytyi 8 artikkelia, jotka eivät olleet vertaisarvioituja.

7 Tutkimukseen valitun aineiston kuvailu

Taulukko 3. Tiivistelmät tutkimukseen valituista aineistoista

Taulukko 3

Lähdetiedot	Tutkimuskysymys	Tutkimusaineisto	Tutkimustulokset
Børve, H.E. & Børve, E. 2017. Rooms with gender: physical environment and play culture in kindergarten. Early Child Development and Care, 2017. 187 (5-6), 1069–1081.	Mitkä ovat työntekijöiden käsitykset sisäleikkitiloista sekä lasten leikeistä.	Aineisto koostuu norjalaiseen yksityiseen päiväkotiin tehdystä tapaustutkimuksesta, jossa oli 73 lasta ja 18 työntekijää, joista 3 oli miehiä ja 15 naisia. Tutkimuksessa tehtiin 8 syvällistä haastattelua.	Sukupuoli kietoutuu fyysisiin oppimisympäristöihin ja materiaaleihin.
Cobanoglu, F. & Sevim, S. 2019. Child-Friendly Schools: An Assessment of Kindergartens. International Journal of Educational Methodology. Volume 5, Issue 4, 637–650.	Miten tunnistetaan yksityisten päiväkotien opetus-oppimisympäristö (teaching-learning environment) lapsiystävällisessä kontekstissa.	Tutkimustieto kerättiin yksityisestä päiväkodista erilaisissa sosioekonomisissa ympäristöissä "CFS-diagnostiikkalomakkeella".	Tutkimuspäätelmä oli, että yksityiset päiväkodit ovat suurelta osin lapsiystävällisiä, lukuun ottamatta joitakin tutkimustuloksissa esiin nousseita puutteita.
Emilson, A., Folkesson, A-M. & Moqvist-Lindberg, I. 2016. Gender Beliefs and Embedded Gendered Values in Preschool. International Journal of Early Childhood, 2016. 48 (2), 225–240.	Mitä sukupuoleen ja siihen yhdistettäviin arvoihin liittyviä uskomuksia voidaan tunnistaa varhaiskasvattajien puheissa, kun he keskustelevat tasa-arvokysymyksistä?	Tiedot analysoitiin kahdeksassa ruotsalaisessa esikoulussa, joissa toteutettiin yhteensä 10 puolistrukturoitua avointa ryhmähaastattelua. Haastattelut äänitettiin ja litteroitiin. Sisällönanalyysissä tunnistettiin kaksi uskomusten pääluokkaa.	Esikoulukontekstissa sukupuoleen liittyvästä arvokasvatuksesta ei vieläkään vallitse yksimielisyyttä.
Frödén, S. 2019. Situated decoding of gender in a	Pystytäänkö tämän tutkimuksen avulla entisestään kehittämään sukupuolikäsitteen	Etnografinen tutkimus perustuu ruotsalaisessa Waldorf-esikoulussa 1,5 vuoden aikana	Tapaustutkimuksen tulokset olivat, että käyttämällä sukupuolen dekodeusta, voidaan

Lähdetiedot	Tutkimuskysymys	Tutkimusaineisto	Tutkimustulokset
Swedish preschool practice. Ethnography and education, 2019. Vol.14 (2), 121–135.	dekoodausta varhaiskasvatuksen ympäristössä, osoittamalla opettajien toiminnan jokapäiväiset vaikutukset sen toteutumiseen?	tehtyyn kenttätöyöhön, johon osallistui 2 esikoulun naisopettajaa.	siirtynyt sukupuolen binaarin ulkopuolelle.
Günther-Hanssen, A., Danielsson, A.T. & Andersson, K. 2020. How does gendering matter in preschool science. Gender and education, 2020. Vol. 32 (5), 608–625.	Miten esikoulun toimintaympäristö luo sukupuoliprosesseja sekä erilaisia mahdollisuuksia tutkia tieteellisiä ilmiöitä? Miten tietyt tieteelliset ilmiöt osallistuvat lasten yhteiseen työskentelyyn, heidän vartaloihinsa ja vertaissuhteisiinsa?	Empiirinen tutkimus, joka toteutettiin kenttätutkimuksena ruotsalaisessa esiopetusryhmässä, jossa toimi 3 esiopettajaa. Lapsia tutkimuksessa oli mukana 25, joista 11 oli tyttöjä ja 14 poikia. Lapset olivat iältään 5-vuotiaita.	Tutkimuksen tulokset osoittavat, että esikoulun opettajat eivät voi luottaa oppimisympäristön, leikkien tai muidenkaan varhaiskasvatuksessa tapahtuvien toimintojen olevan sukupuolineutraaleita.
Hjelmér, C. 2020. Free play, free choices? – Influence and construction of gender in preschools in different local contexts. Education Inquiry, 2020. Vol. 11 (2), 144–158.	Miten sukupuolten välinen tasa-arvo rakentuu ja ilmenee lasten vapaan leikin kautta?	Tutkimus perustuu etnografisiin tutkimuksiin, jotka perustuvat osallistavaan havainnointiin sekä opettajien ja lasten ryhmähaastatteluihin. Tutkimus toteutettiin 6 esikoulussa.	Tutkimuksen tulokset osoittavat, että sukupuolten tasa-arvoa koskevien tavoitteiden sisällyttäminen opetussuunnitelmiin ei riitä tasoittamaan pedagogisen käytännön epätasa-arvoisia toimintamalleja.
Horn, E.P., McCormick, M.P., O'Connor, E.E., McClowry, S.G. & Hogan, F.C. 2021. Trajectories of teacher–child relationships across kindergarten and first grade: The influence of gender and disruptive behavior. Early Childhood Research	Eroavatko opettajan ja oppilaan välisen läheisyyden ja konfliktin määrä pojilla ja tytöillä koulun kriittisten alkuvuosien aikana?	Tutkimus tehtiin 324 lapselle (4–7-vuotiaita), jotka olivat kaikki pääasiassa tummaihoisia ja pienituloisista perheistä. Tutkimus toteutettiin satunnaistettuna kontrollitutkimuksena (RCT).	Tulokset osoittavat, että tytöt kokivat enemmän läheisyyttä opettajan kanssa kuin pojat. Lisäksi pojat, joilla oli ollut paljon häiritsevää käyttäytymistä varhaiskasvatuksessa, olivat suuremmassa vaarassa joutua konfliktitilanteisiin opettajan kanssa myös kouluun siirryttäessä.

Lähdetiedot	Tutkimuskysymys	Tutkimusaineisto	Tutkimustulokset
Quarterly 55, 2021, 107–118.			
Josephidou, J. 2020. A gendered contribution to play? Perceptions of Early Childhood Education and Care (ECEC) practitioners in England on how their gender influences their approaches to play. Early years. London, England. 2020, Vol. 40 (1), 95–108.	Millaisia uskomuksia varhaiskasvattajilla on omista käytänteistään liittyen harjoittamaansa leikkipedagogiikkaan ja oman sukupuolensa välillä?	Tutkimusaineisto kerättiin laadullisilla menetelmillä käyttäen kyselylomakkeita ja avoimia valokuvahaastatteluja. 13 varhaiskasvattajaa osallistui tutkimukseen (miehiä 3 ja naisia 10).	Tulokset korostivat sitä, että varhaiskasvatukseen kaivataan lisää miehiä, vaikka ammatinharjoittajien sukupuolten välisissä käytännöissä ei nähty eroavaisuuksia.
Kreitz-Sandberg, S. & Lahelma, E. 2021. Global demands – Local practices: Working towards including gender equality in teacher education in Finland and Sweden. Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCIE) 2021, Vol. 5 (1), 50–68.	Miten sukupuolten tasa-arvotavoitteet toteutuvat opettajankoulutuksessa Suomessa ja Ruotsissa? Miten teoreettiset käsitteet ovat vuorovaikutuksessa tasa-arvotyön käytäntöjen kanssa vastaavissa opettajankoulutusohjelmissä?	Aineisto koottiin vertailevan metodologian periaatteita käyttäen suomalaisessa ja ruotsalaisessa opettajankoulutuksessa.	Sukupuolten tasa-arvoa ei voida saavuttaa yhdessä yössä. Asianmukaisista strategioista on neuvoteltava ja niitä on tulkittava jatkuvasti erityisissä kansallisissa ja institutionaalisissa yhteyksissä yliopistoissa ja korkeakouluissa.
Kreitz-Sandberg, S. 2016. Improving pedagogical practices through gender inclusion: Examples from University programmes for teachers in preschools and extended education.	Miten eri sukupuolten osallistaminen korkeakouluopetuksen pedagogisena käytäntönä voi edistää esikouluopettaja-opiskelijoiden systemaattista taitojen hankkimista laajennetussa koulutuksessa?	Tutkimus toteutettiin analysoimalla ruotsalaista yliopisto-ohjelmaista esiopettajan koulutuksen opetussuunnitelmaa.	Sukupuolinäkökulmat voidaan systemaattisesti sisällyttää yliopisto-opetukseen opetussuunnitelmasuunnitelun ja rakentavasti kohdistetun opetuksen avulla.

Lähdetiedot	Tutkimuskysymys	Tutkimusaineisto	Tutkimustulokset
Journal for Research on Extended Education, 2016. Vol. 4, Issue 2/2016, 71–91.			
Meland, A.T., Kaltvedt, E. & Reikerås, E. 2019. Toddlers' play in ECEC institutions from a gender perspective. European Early Childhood Education Research Journal, 2019. 27 (2): 241–256.	Kuinka varhaiskasvatushenkilöstö havaitsee sukupuolten välisiä eroja taaperoiden leikkitoiminnassa.	Varhaiskasvatuksen henkilöstö keräsi leikki-tilanteissa havainnointilomakkeen tietoja 1043 taaperosta (534 poikaa ja 509 tyttöä) iältään 33 kuukautta.	Sukupuolierot suosivat tyttöjä useimmissa leikkitoiminnoissa.
Muasya, J.N. & Kazungu, T.W. 2018. 'The unfinished business': Exploring teachers' views on gender and pedagogical practices in public preschools in Nairobi county, Kenya. African Educational Research Journal Vol. 6 (1), 10–19.	Tutkimuskysymyksenä oli selvittää esikouluopettajien näkemyksiä sukupuolesta ja pedagogisista käytännöistä englannin kielen opetuksessa syvähaastattelujen avulla.	Tutkimusaineisto koostui 15 esikoulun opettajan haastatteluista. Heistä 14 oli naisia ja 1 mies. Kerätty aineisto analysoitiin laadullisesti esiin nousevien teemojen avulla.	Tutkimustulokset osoittivat, että esikoulun opettajat ovat jossain määrin sukupuolisensitiivisiä, mutta heitä on koulutettava käyttämään tehokkaasti sukupuolipedagogisia käytäntöjä.
Rantala, A. & Heikkilä, M. 2020. Agency, guidance and gender – interrelated aspects of early childhood education settings. Education 3-13, 2020. Vol. 48 (4), 483–493.	Miten opettajien ohjausta, sukupuolinormeja ja lasten toimijuutta voidaan ymmärtää suhteessa toisiinsa?	Empiirinen aineisto koostuu etnografisista havainnoista kahdessa ruotsalaisessa esikoulussa. Tutkimukseen osallistui näistä 22 tyttöä ja 25 poikaa iältään 3–5 vuotta. Lisäksi 11 esiopettajaa.	Tulokset osoittavat, kuinka toimijuus, sukupuoli ja ohjaus on ymmärrettävä suhdetapoisiksi tarkasteltaessa lasten sosiaalisen elämän näkökohtia varhaiskasvatuksessa.

Lähdetiedot	Tutkimuskysymys	Tutkimusaineisto	Tutkimustulokset
Rohrman, T. 2019. The Role of Male Caretakers and Pre-School Teachers for Father Involvement in ECEC. Global education review, 2019. Vol. 6 (1), 26–39.	Mikä rooli miespuolisilla varhaiskasvatuksen työntekijöillä voi olla isien osallistamisessa varhaiskasvatuslaitosten ja esikoulujen työhön?	Tutkimusaineisto koottiin kirjallisuuskatsauksen a aiheita käsitteleviin tutkimusartikkeleihin nojautuen.	Tutkimustulosten johtopäätöksenä on, että miespuolisten varhaiskasvatuksen ammattilaisten sisällyttäminen varhaiskasvatusalan työvoimaan voi edistää hyvien suhteiden rakentumista lasten vanhempiin ja erityisesti iseihin.
Storli, R. & Sandseter, E.B.H. 2017. Gender matters: male and female ECEC practitioners' perceptions and practices regarding children's rough-and-tumble play (R&T). European Early Childhood Education Research Journal, 2017. 25 (6), 838–853.	Millaisia käsityksiä varhaiskasvatusalan ammattilaisilla on sisä- ja ulkotiloissa tapahtuvasta painileikistä sukupuolinäkökulmasta?	Tutkimusaineisto kerättiin norjalaisilta varhaiskasvatuksen työntekijöiltä kyselylomakkeella ja syvähaastatteluilla. Tutkimukseen osallistui yhteensä 423 ammattilaista.	Tutkimuksen tulokset kertoivat, että varhaiskasvatuksen ammattilaiset tunnustivat painimisleikkien positiiviset ja negatiiviset puolet. Lisäksi tulokset osoittivat, että he sallivat tällaista leikkimistä huomattavasti enemmän ulkoympäristöissä kuin sisätiloissa.
Warin, J. & Price, D. 2020. Transgender awareness in early years education (EYE): 'we haven't got any of those here'. Early years. London, England. 2020, Vol. 40 (1), 140–154.	Kuinka varhaiskasvatuksen henkilöstöä voisi tukea paremmassa sukupuoliherkkyyden tunnistamisessa?	Tutkimus toteutettiin systemaattisena kirjallisuuskatsauksen a alan muihin aiheita käsitteleviin tutkimuksiin.	Tutkimuksen tulokset korostavat yhteenvetona sitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstön kasvava tietoisuus transsukupuolisuudesta hyödyttää kaikkien pienten lasten mielenterveyttä.
Shutts, K., Kenward, B., Falk, H., Ivegran, A. & Fawcett, C. 2017. Early preschool environments and gender:	Kuinka varhaiset sosiaaliset ympäristöt vaikuttavat lasten sukupuolen huomioon ottamiseen?	Tutkimusaineisto koottiin kontrolloiduissa testausolosuhteissa kyselylomakkeen avulla. Tutkimukseen osallistui 80 iältään 3–5-vuotiasta	Tutkimuksen tulokset viittaavat, että sukupuolineutraalilla pedagogiikalla on kohtalaisia vaikutuksia siihen, miten lapset ajattelevat ja tuntevat eri sukupuolia kohtaan,

Lähdetiedot	Tutkimuskysymys	Tutkimusaineisto	Tutkimustulokset
Effects of gender pedagogy in Sweden. Journal of Experimental Child Psychology, 2017. 162, 1–17.		ruotsalaisessa varhaiskasvatuksessa olevaa lasta.	mutta se ei välttämättä vaikuta lasten taipumukseen havaita spontaanisti sukupuoli.

8 Tutkimustulokset

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen viimeisessä osassa syntetisoidaan saadut tutkimustulokset (Salminen, A. 2011, 10). Systemaattisen prosessin avulla tutkimukseen valikoitujen tutkimusten tuloksia tarkasteltaessa voidaan niputtaa ne viiden eri teeman mukaisesti ryhmiin; oppimisympäristö ja leikki, miesten rooli alalla, sukupuolisensitiivisyys koulutuksessa, varhaiskasvatuksen työntekijöiden asenteet sukupuolia kohtaan sekä lapsen näkökulman tiedostaminen. Seuraavaksi käsitellään ja analysoidaan tutkimustuloksia näiden teemojen kautta.

Tutkimustuloksista nousee hyvin vahvana teemana leikki ja leikin merkitys varhaiskasvatuksessa. Hege Eggen Børve & Elin Børve (2017) teettivät tapaustutkimuksen varhaiskasvattajien käsityksistä lasten leikkitiloista ja leikeistä. Tulokset osoittivat, että sukupuoli kietoutuu fyysisiin leikkitiloihin ja vaikuttaa sitä kautta myös lasten leikkikäyttäytymiseen ja leikkivalintoihin. (Børve, H.E. & Børve, E. 2017, 1069) Jotta varhaiskasvattajat voisivat toimia sukupuolisensitiivisesti, tulisi heidän kiinnittää huomiota leikkitilojen rakentumiseen. Lasten toimintaympäristön sukupuolittuneisuudesta kertoo myös Anna Günther-Hanssenin, Anna T. Danielssonin sekä Kristina Anderssonin (2020) kenttätutkimus (Günther-Hanssen, A., Danielsson, A.T. & Andersson, K. 2020, 608). Heidän tutkimuksensa esikoulun oppimisympäristön vaikutuksista lasten toimintaan osoittaa, että fyysinen ympäristö, leikki ja muut varhaiskasvatuksessa tapahtuvat toiminnat ovat sukupuolittuneita. (Günther-Hanssen, A., Danielsson, A.T. & Andersson, K. 2020, 608). Tästä syystä sukupuoli on otettava keskeiseksi näkökulmaksi jo varhaiskasvatuksessa murtaakseen sukupuolittuneita käytänteitä lasten arjessa.

Lisäksi systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimuksen tuloksista nousi Aud Torill Melandin, Elsa Kaltvedtin ja Elin Reikeråsin (2019) sekä Rune Storlin ja Ellen Beate Hansen Sandseterin (2017) teettämässä tutkimuksissa esiin leikin ja varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjen sukupuolittuneet käytännöt (Meland, A.T., Kaltvedt, E. & Reikerås, E. 2019 ja Storli, R. & Sandseter, E.B.H. 2017). Melandin, Kaltvedtin ja Reikeråsin (2019) teettämän kyselytutkimuksen mukaan sukupuolierot leikeissä suosivat enemmän tyttöjä (Meland, A.T., Kaltvedt, E. & Reikerås, E. 2019, 241). Varhaiskasvattajien on jatkuvasti analysoitava toimintaansa, jotta voidaan murtaa ja torjua stereotyyppisiä sukupuolimalleja ja -rooleja lasten leikkitoiminnassa. (Meland, A.T., Kaltvedt, E. & Reikerås, E. 2019, 252) Storli

& Sandseter (2017) tutkivat lasten painileikkejä sukupuolinäkökulmasta. Heidän tarkoituksensa oli kartoittaa nimenomaan varhaiskasvattajien käsityksiä ja käytäntöjä liittyen oppimisympäristöön ja siellä tapahtuvaan painileikkiin. (Storli, R. & Sandseter, E.B.H. 2017, 838) Tutkimuksesta kävi ilmi, että naiskasvattajat suhtautuivat lasten painimisleikkiin suvaitsevaisemmin saadessaan ensin näkemyksiä aiheesta mieskollegoiltaan. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että sukupuolten välinen monimuotoisuus varhaiskasvatuksen työntekijöiden välillä tukee myös lasten toimintaa varhaiskasvatusympäristössä. (Storli, R. & Sandseter, E.B.H. 2017, 851)

Storlin ja Sandseterin (2017) tutkimuksen tulosten valossa voimme vertailla myös Tim Rohrmannin (2019) sekä Jo Josephidou (2020) tutkimuksia, joissa selvitettiin miesten vaikutuksia varhaiskasvattajana toimimiseen sukupuolinäkökulmasta. Näistä tutkimuksista esiin nousi alan ammattilaisten keskuudessa tarve ja halu lisätä miehiä varhaiskasvatuksen kentälle. (Josephidou, J. 2020; Rohrmann, T. 2019) Rohrmannin (2019) tutkimusten tulosten painopiste nojaa varhaiskasvatuksen henkilöstön monimuotoisuuteen. Lisäämällä miehiä varhaiskasvatukseen, voimme edistää positiivisella tavalla sukupuolten tasa-arvoa, muuten niin naisvaltaisella alalla. (Rohrmann, T. 2019, 34) Josephidou (2020) laadullisen tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että vaikka ammatinharjoittajat eivät nähneet merkittäviä eroja siinä, kuinka eri sukupuoliset varhaiskasvattajat toimivat vuorovaikutuksessa lasten kanssa, alalle toivottiin silti lisää miehiä (Josephidou, J. 2020, 10). Tutkimuksen tuloksista käy vahvasti ilmi tarve lisätä alan ammattilaisten keskuudessa sukupuolisensitiivistä koulutusta (Josephidou, J. 2020, 20).

Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimuksen tuloksia vertailemalla löytyy yhtäläisyyksiä liittyen alan koulutukseen ja opetussuunnitelmiin niin Susanne Kreitz-Sandbergin (2016), Carina Hjelmérin (2020) kuin Susanne Kreitz-Sandbergin ja Elina Lahelman (2021) tutkimuksista. Hjelmér (2020) selvitti omassa tutkimuksessaan havainnoinnin ja ryhmähaastattelun avulla, kuinka sukupuolistereotyyppiset valinnat ilmenevät lasten vapaan leikin aikana (Hjelmér, C. 2020, 144). Tuloksista käy ilmi, että tasa-arvon huomioiminen varhaiskasvatuksen opetussuunnitelmateksteissä ei riitä sukupuolten tasa-arvon toteutumiseen, sillä varhaiskasvattajilla on puutteelliset taidot toimia sukupuolisensitiivisesti (Hjelmér, C. 2020, 157). Sukupuolisensitiivisyys on siis sisällytettävä osaksi opettajankoulutusta, jotta jo opiskeluaikana ajatus- ja toimintamallit sukupuolten tasa-arvon edistämisestä juurtuisivat osaksi kunkin tulevan opettajan ajatusmaailmaa ja sitä kautta tulisivat lopulta osaksi käytäntöjä.

Kreitz-Sandberg (2016) kuvailee tutkimuksessaan, kuinka eri sukupuolten osallisuuden sisällyttämistä osaksi opettajankoulutuksen opetussuunnitelmaa, voidaan edistää laajempaa sukupuolisensitiivisen ymmärryksen lisääntymistä korkeakouluopinnoissa (Kreitz-Sandberg, S. 2016, 85). Toisaalta edellisiin tutkimusmainintoihin liittyen Kreitz-Sandberg ja Lahelma (2021) toteavat yhteisessä tutkimusartikkelissaan, että Suomella ja Ruotsilla on jo maailmalla maine sukupuolten tasa-arvon huomioimisesta opettajankoulutuksessa. Näitä maita korostetaan alan ja aihepiirin keskusteluissa. (Kreitz-Sandberg, S. & Lahelma, E. 2021, 63) Suomalaisessa ja ruotsalaisessa opettajankoulutuksessa tehtyjen tutkimuksien perusteella, olemme menossa oikeaan suuntaan kohti sukupuolisensitiivistä varhaiskasvatusta. Kuitenkaan sukupuolten tasa-arvotyö ei ole vielä valmis, ja sen eteen on tehtävä edelleen töitä, niin ruohonjuuritasolla kuin koulutuksen painotustenkin keinoin (Kreitz-Sandberg, S. & Lahelma, E. 2021, 63).

Yksikään koulutuksen kautta tullut ajatusmalli tai opetusmetodi ei tule käytäntöön, elleivät kasvattajan omat asenteet ja arvot ole sopusoinnussa teorian kanssa. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimustuloksissa korostui vahvasti varhaiskasvattajien oman arvomaailman ja asenteiden vaikutus suhtautumisessa sukupuolten moninaisuutta kohtaan (esim. Emilson, A., Folkesson, A-M. & Moqvist-Lindberg, I. 2016; Muasya, J.N. & Kazungu, T.W. 2018). Juliet Njeri Muasya ja Teresia Wakesho Kazungu (2018) selvittivät syvähaastattelujen avulla esikouluopettajien näkemyksiä sukupuolesta ja pedagogisista käytännöistä englannin kielen opetuksessa (Muasya, J.N. & Kazungu, T.W. 2018, 10). Heidän tutkimuksensa johtopäätelmä oli, että esikoulun opettajat ovat jossain määrin sukupuolisensitiivisiä, mutta heitä on koulutettava käyttämään tehokkaasti sukupuolipedagogisia käytäntöjä (Muasya, J.N. & Kazungu, T.W. 2018, 18). Tästä osittaisesta sukupuolisensitiivisyyden toteutumisesta varhaiskasvatuksen kontekstissa kertoo myös Fatma Cobanoglun ja Suadiye Sevimin (2019) tutkimus aiheesta, jossa selvitettiin yksityisten päiväkotien opetus-oppimisympäristön lapsiystävällistä tilannetta (Cobanoglu, F. & Sevim, S. 2019, 637). Tulokset osoittivat, että sukupuolisensitiivisyys toteutuu osittain, mutta käsite on jokseenkin vieras ja siksi sen ilmentymisessä on puutteellisuutta (Cobanoglu, F. & Sevim, S. 2019, 647).

Varhaiskasvattajien sukupuoleen sidoksissa olevia asenteita ja arvoja ruotsalaisessa esikoulukontekstissa ovat käsitelleet omissa tutkimuksissaan niin Sara Frödén (2019) kuin Anette Emilson, Anne-Mari Folkesson ja Ingeborg Moqvist Lindberg (2016). Emilson, Folkesson sekä Moqvist Lindberg (2016) tutkivat kahdeksassa ruotsalaisessa esikoulussa

ammattiharjoittajien sukupuoliuskomuksia ja sitä, kuinka nämä arvot juurtuvat esikoulukäytäntöön (Emilson, A., Folkesson, A-M. & Moqvist Lindberg, I. 2016, 225). Tutkimustuloksista esiin nousi perheiden vaikutus sukupuolistereotyyppien ylläpitäjinä sekä varhaiskasvattajien kamppailun siitä, kuinka toimia sukupuolisensitiivisesti ja tasa-arvoa tukien. Tällä osa-alueella oli vielä paljon epäselvyyttä toimintatavoissa varhaiskasvattajien välillä. (Emilson, A., Folkesson, A-M. & Moqvist Lindberg, I. 2016, 238) Frödénin (2019) tutkimus perustuu teoriaan, jossa sukupuoli dekodataan, eli asetetaan tilaan, jossa sukupuoli tehdään merkityksettömämmäksi tai jätetään kokonaan huomiotta. Varhaiskasvatuksen kontekstissa sukupuolen ilmentäminen tapahtuu kolmen eri tekijän kautta; fyysinen oppimisympäristö, koulutuskäytännön rakenteet sekä varhaiskasvatuksen opettajien toiminta. (Frödén, S. 2019, 121) Tutkimuksen johtopäätöksenä esitetään, että toimimalla feministisen pedagogiikan mukaisesti, voidaan esikoulun yhteiseen toimintakulttuuriin luoda normit, joissa sukupuolirajoja ei ole (Frödén, S. 2019, 134).

Frödénin (2019) tutkimukseen rinnastaen on ruotsalaisessa varhaiskasvatuksessa tutkittu myös täysin sukupuolineutraalin pedagogiikan päiväkoteja. Kristin Shutts, Ben Kenward, Helena Falk, Anna Ivegran sekä Christine Fawcett (2017) selvittivät joukolle ruotsalaisia varhaiskasvatusikäisiä lapsia teettämässään kyselytutkimuksessa sukupuolineutraalin kasvatuksen vaikutuksia (Shutts, K., Kenward, B., Falk, H., Ivegran, A. & Fawcett, C. 2017, 1). Tutkimustulokseksi esitettiin varhaiskasvattajien sukupuolineutraalien toimien vähentävän lasten sukupuolistereotyyppien muodostumista (Shutts, K., Kenward, B., Falk, H., Ivegran, A. & Fawcett, C. 2017, 15). Vaikka lasten sukupuolittuneeseen maailmankuvaan vaikuttavat myös varhaiskasvatuksen ulkopuoliset olosuhteet, kuten vanhemmat ja lasten lähipiiri, tutkijat näkivät sukupuolineutraalin pedagogiikan käytöllä olevan myönteisiä vaikutuksia. Tämä argumentti siitäkin syystä, että tulosten mukaan sukupuolineutraalilla pedagogiikalla ei voida vaikuttaa lasten sukupuolen spontaaniin huomioimiseen. (Shutts, K., Kenward, B., Falk, H., Ivegran, A. & Fawcett, C. 2017, 15)

Jo Warin ja Deborah Price (2020) puolestaan antavat vastauksia tähän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymykseen esittämällä vapaasti suomennettuna termin ”tiedostamaton harha” (Warin, J. & Price, D. 2020, 146). Se kuvaa, kuinka monet opettajat jatkavat sukupuoleen perustuvaa käyttäytymistä parhaista aikeistaan huolimatta. Heidän mukaansa varhaiskasvattajat ovat erittäin suuressa roolissa haastamaan sukupuolistereotyyppioita omassa opetuksessaan. (Warin, J. & Price, D. 2020, 146) Warin ja Price (2020) korostavat tutkimuksessaan transsukupuolisuusasioiden huomioimista, joka

puolestaan hyödyttää kaikkien varhaiskasvatusikäisten lasten mielenterveyttä. Sillä on vaikutusta, että jo lapsen varhaisvuosina huomioidaan sukupuolten moninaisuus ja toimitaan sukupuolisensitiivisesti. (Warin, J. & Price, D. 2020, 151)

Sukupuolisensitiivinen varhaiskasvatus on yksilön huomioimista ja lapsen kohtaamista asettamatta hänen sukupuolelleen liian suurta painoarvoa. Tästä syystä varhaiskasvattajan on huomioitava myös lapsen näkökulma, jotta hän voi toimia sukupuolisensitiivisellä tavalla. Lapsen näkökulman painotuksista tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa saimme tutkimustuloksia E. Parham Hornan, Meghan P. McCormickin, Erin E. O’Connorin, Sandee G. McClowryan ja Frances C. Hoganin (2021) sekä Anna Rantalan ja Mia Heikkilän (2020) tutkimuksista. Horn, McCormick, O’Connor, McClowrya sekä Hogan (2021) esittivät tutkimuksensa johtopäätöksissä, että pojilla ja tytöillä oli eroavaisuuksia suhteessaan opettajaan heidän käytöksensä ja sukupuolensa mukaan (Horn, E.P., McCormick, M.P., O’Connor, E.E., McClowrya, S.G. & Hogan, F.C. 2021, 116). Opettajilla on tutkimusten mukaan verrattain paremmat suhteet tyttöjen kuin poikien kanssa. Tämän tietoisuuden valossa, opettajien on tehtävä kriittistä itsereflektiota, jotta he eivät edistäisi sukupuolistereotyyppistä toimintaa. (Horn, E.P., McCormick, M.P., O’Connor, E.E., McClowrya, S.G. & Hogan, F.C. 2021, 116) Rantalan ja Heikkilän (2020) tutkimuksen johtopäätöksissä korostuu varhaiskasvatuksen yleiset normit, joiden mukaan kasvattajat toimivat suhteessa tyttöihin ja poikiin (Rantala, A. & Heikkilä, M. 2020, 492). Normit häiritsevät lasten aktiivisen toimijuuden ilmentymistä ja näin suppeuttavat heidän kykyään tulla nähdyksi ja kuulluksi yksilöinä (Rantala, A. & Heikkilä, M. 2020, 492). Tutkimusartikkeli toistaa jo aiemmin useaan otteeseen tutkimustuloksissa esitettyä teoriaa siitä, että varhaiskasvattajien tulisi omaksua sukupuolitietoinen näkökulma opetuksessaan.

9 Pohdinta

9.1 Johtopäätökset

Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymyksen ”mitä varhaiskasvattajat voivat tehdä, toimiakseen sukupuolisensitiivisesti?” kautta haluttiin löytää konkreettisia keinoja ja toimia, joita varhaiskasvattajat voivat omassa ammatissaan käyttää, jotta he ilmentäisivät sukupuolisensitiivistä pedagogiikkaa. Hakutermitön luomisen ja systemaattisen haun jälkeen, tutkimuskysymykseen etsittiin vastauksia lopulta 17 eri vertaisarvioidusta tutkimuksesta.

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimukseen valikoiduista tutkimusartikkeleista nousi esiin viisi erilaista teemaa, joiden kautta tuloksia analysoitiin ja referoitiin: Oppimisympäristö ja leikki (Børve & Børve 2017; Günther-Hanssen ym. 2020; Meland ym. 2019; Storli & Sandseter 2017), miesten rooli alalla (Rohrmann 2019; Josephidou 2020), sukupuolisensitiivisyys koulutuksessa (Kreitz-Sandberg 2016; Hjelmér 2020; Kreitz-Sandberg & Lahelma 2021), varhaiskasvatuksen työntekijöiden asenteet sukupuolia kohtaan (Cobanoglu & Sevim 2019; Emilson ym. 2016; Muasya & Kazungu 2018; Shutts ym. 2017; Frödén 2019; Warin & Price 2020) sekä lapsen näkökulman tiedostaminen (Rantala & Heikkilä 2020; Horn ym. 2021).

Sukupuolisensitiivisyyden näkökulmasta keskeisiä osa-alueita, jotka nousivat esiin tutkimuksissa, olivat fyysinen oppimisympäristö ja siellä tapahtuva leikki, varhaiskasvattajien koulutukseen sisällytetty sukupuolisensitiivinen pedagogiikka sekä varhaiskasvattajien oma toiminta suhteessa sukupuolten huomioimiseen (esim. Günther-Hanssen ym. 2020). Kaikki nämä yhdessä vaikuttavat siihen, kuinka varhaiskasvatuksessa toimitaan sukupuolisensitiivisellä tavalla. Tutkimustulokset esittävät, että varhaiskasvattajat suosivat enemmän tyttöjä ja heidän asenteensa ja toimintansa eri sukupuolten välillä vaihtelee (Horn ym. 2021; Meland ym. 2019). Yhtenä ratkaisuna tutkimustuloksia analysoimalla saamme tähän miesten lisäämisen varhaiskasvatuksen kentälle. Miesten osallisuus varhaiskasvattajina edistäisi sukupuolten moninaisuutta ja voisi kompensoida tyttöjen ja poikien välistä asenneroa. (Josephidou 2020; Rohrmann 2019) Jatkotutkimuksena voitaisiin selvittää, kuinka paljon todellisuudessa varhaiskasvattajat, eli naisoletetut, suosivatkaan samaa sukupuolta olevia lapsia, eli tyttöjä.

Yksi ongelma, joka toistui liki jokaisessa analysoidussa tutkimuksessa, oli varhaiskasvattajien puutteelliset tiedot ja taidot toimia sukupuolisensitiivisellä tavalla (esim. Emilson ym. 2016; Cobanoglu & Sevim 2019; Muasya & Kazungu 2018). Sukupuolisensitiivisyys käsitteenä oli joko vieras tai varhaiskasvattajat toimivat ”tiedostamattoman harhan” mukaisesti. Eli he luulivat toimivansa sukupuolisensitiivisellä tavalla, mutta heidän toimintaansa tarkastelemalla selvisi, että näin ei todellisuudessa ollut. (Warin & Price 2020) Ratkaisuna tähän, on lisättävä alan koulutukseen sukupuolisensitiivisen pedagogiikan opetusta, jotta varhaiskasvattajat ymmärtäisivät mistä ilmiössä on kyse ja oppivat toimimaan sen periaatteiden pohjalta (Kreitz-Sandberg & Lahelma 2021). Johtopäätöksenä tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa esitetään, että valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2022) kirjattaisiin konkreettisilla esimerkeillä selkeät suuntaviivat, kuinka toimia sukupuolisensitiivisinä kasvattajina valtakunnallisesti. Tutkimustuloksiin pohjautuen, pelkkä maininta sukupuolisensitiivisyydestä opetussuunnitelmissa ei riitä, vaan tarvitaan selkeämpiä ja konkreettisempia ohjeita sen ilmentämiseen (Hjelmér 2020).

Toteutettu systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmetodina vastaa asetettuun tutkimuskysymykseen, sillä löysimme vastauksia siihen, mitä varhaiskasvattajat voivat tehdä toimiakseen sukupuolisensitiivisesti. Varhaiskasvattajat voivat kiinnittää huomiota omaan toimintaansa, hankkia lisäkoulutusta, sisällyttää sukupuolisensitiivisen pedagogiikan metodeja opetussuunnitelmiin, huomioida oppimisympäristöjen sukupuolittuneet rakenteet ja purkaa niitä sekä ohjata lapsia leikkiin, jossa sukupuolistereotypiat ovat murrettuja. Aihe on laaja ja sen tiedostaminen, että sukupuoli yltää kaikkeen toimintaamme, ympäristöön sekä omaan ajatusmaailmaamme, on avain sukupuolisensitiivisen pedagogiikan toteutumiselle. Sukupuolisensitiivinen toiminta on konkreettisia toimia lasten hyvinvoinnin edistämiseksi ja nimenomaan lasten hyvinvointi on kaiken varhaiskasvatuksessa tapahtuvan pedagogiikan alkuperäinen tarkoitus.

9.2 Jatkotutkimushaasteet

Systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen valittujen tutkimusten laatua arvioitaessa kohtaamme muutamia tekijöitä, joilla on vaikutusta kyseisten tutkimusten laatuun. Ensiksikin osassa tutkimuksia tutkimusotos on verrattain melko pieni (esim. Frödén 2019; Josephidou 2020; Muasya & Kazungu 2018). Emilsonin, Folkessonin sekä Moqvist Lindbergin (2016) tutkimuksen puolistrukturoitujen avoimien ryhmähaastattelujen tuloksia analysoidessa

kirjoittajat pohtivat itsekkin, ovatko tulokset rinnastettavissa kaikkiin ruotsalaisiin esikouluihin vai tulisiko tehdä laajempaa tutkimusta myös useammassa eri esikoulussa. Tutkijat esittävät, että tämä olisi toteutettavissa sekä strukturoiduilla ryhmähaastatteluilla että yksittäisillä haastatteluilla suuremmissa otoksissa ruotsalaisia esikouluja. (Emilson, A., Folkesson, A-M. & Moqvist-Lindberg, I. 2016, 238)

Toisaalta tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta ja laatua arvioitaessa, tutkimukseen valikoitui suhteellisen suuri joukko tutkimuksia (N=17), jotka antavat erilaisia näkökulmia käsiteltävään aiheeseen ja tutkimuskysymykseen. Kaikki tutkimukseen valikoidut artikkelit olivat vertaisarvioituja tieteellisiä tutkimuksia, jotka täyttivät tutkimukselle asetetut laatukriteerit. Tutkimustuloksia vertailemalla voitiin näin suuresta määrästä lähdeaineistoa valikoida tutkimuksen kannalta oleellisimmat tutkimustulokset suurempaan tarkasteluun, jolloin voitiin ohjata tulosten tulkintaa tutkimuksen laatua arvioitaessa suotuisaan suuntaan. Julkaisuharhan mahdollisuus on tässäkin tutkimuksessa olemassa ja sitä pyrittiin välttämään systemaattisuuden keinoin.

Lisäksi huomioitavaa tutkimustuloksia analysoitaessa on, ettei tutkimuksia ollut lainkaan suomalaisista päiväkodeista. Syynä tähän oli, ettei kyseiseen systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen löytynyt valikoiduilla hakutermeillä sopivia tutkimuksia, jotka olisi toteutettu suomalaisessa varhaiskasvatuksessa. Tutkimusmateriaalina käytettiin muissa maissa viime vuosien aikana tehtyjä tutkimuksia, jotka käsittelivät valittua tutkimusaihetta ja näiden tutkimusten tuloksia peilattiin suomalaiseen varhaiskasvatukseen. Tutkimukset olivat suurimmaksi osaksi toteutettu muissa Pohjoismaissa, kuten Ruotsissa ja Norjassa. Näissä maissa on hyvin paljon samankaltaisuuksia käytännöissä verraten suomalaiseen varhaiskasvatukseen.

Jatkotutkimuksena voisikin olla vastaavat tutkimukset suomalaisesta varhaiskasvatuksesta. Nyt tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa referoitiin tuloksia liittyen suomalaiseen varhaiskasvatukseen lähinnä suomalaisen koulutuksen saralta (Kreitz-Sandberg, S. & Lahelma, E. 2021). Tutkimuksen laatua tarkastellessa on mainittava myös sen vaikutus, että systemaattisen kirjallisuuskatsauksen toteutti ainoastaan yksi tutkija, jolloin ei voida poissulkea mahdollisten virheiden määrää, joita voisi olla suhteessa vähemmän, jos tutkimuksen toteuttajia olisi enemmän kuin yksi. Lisäksi tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa ei tehty lainkaan lähdeviitehakua, joka johtui aikataulullisista syistä. Tutkimus keskittyi myös tarkastelemaan tuloksia pääasiassa nais- ja miessukupuolten osalta ja

siinä ainoastaan mainittiin transsukupuolisuus. Jatkossa tulisi kiinnittää vielä enemmän huomiota sukupuolten moninaisuuteen tutkimuksen kannalta oleellisten tutkimustulosten valinnassa sekä huomioida paremmin myös muun sukupuoliset ja laajan sukupuolten kirjon.

Tutkimuskysymyksen kannalta, tutkimusmetodiksi asetettu systemaattinen kirjallisuuskatsaus oli perusteltua, sillä tällä tutkimusmenetelmällä saatiin kerättyä laajempaa dataa aiheesta ja tuotettua parempi vastaus asetettuun tutkimuskysymykseen. Kuten jo edellä mainittiin, sukupuolisensitiivinen pedagogiikka on hyvin laaja käsite ja tämä valittu tutkimustapa lisäsi tietoisuutta sitä kohtaan. Koska sukupuolisensitiivisyys -aiheesta löytyi verrattain suomeksi melko vähän vertaisarvioitua tutkimusdataa, oli hyvin suoritettuna tutkimuksen kannalta parempi hypätä tarkastelemaan aihetta muista maista kerättyjen tulosten avulla. Tutkimus herätti kuitenkin paljon pohdintaa ja mielenkiintoa jatkotutkimukselle, jossa voitaisiin pyrkiä selvittämään esimerkiksi pitkäikäisyyden avulla sukupuolisensitiivisen pedagogiikan vaikutuksia lasten kasvulle ja heidän maailmankuvansa muotoutumiseen pitkällä aikavälillä.

Sukupuolisensitiivisyys on kuitenkin aihealueena hyvin laaja ja jatkotutkimuksessa voisi olla haasteita tutkimuksen rajaamisessa, sillä aihealue on laajuutensa vuoksi hyvin pirstaleinen. Kuten esimerkiksi tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa, keskityimme tarkastelemaan aihetta varhaiskasvatuksen kontekstista. Tämän tutkimuksen tuloksissakin mainittiin, että esimerkiksi perheet ovat osaltaan vahvistamassa sukupuolistereotyyppien muodostumista (Emilson, A., Folkesson, A-M. & Moqvist Lindberg, I. 2016, 238). Tästä syystä pitkäikäisyyden tekeminen on hyvin vaikeaa, sillä emme ole suljetussa tilassa varhaiskasvatuksessa muulta maailmalta ja sen vaikutuksilta. Kannamme niin kasvattajina kuin jokainen perhekin ulkopuolisen maailman asioita mukanaamme varhaiskasvatuksen porttien sisälle.

Lähteet

- Alasaari, N. & Katainen, R. 2016. Selvitys sukupuolten tasa-arvon edistämisestä varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki, 2016. 5–32.
- Børve, H.E. & Børve, E. 2017. Rooms with gender: physical environment and play culture in kindergarten. *Early Child Development and Care*, 2017. 187 (5-6), 1069–1081.
- Cobanoglu, F. & Sevim, S. 2019. Child-Friendly Schools: An Assessment of Kindergartens. *International Journal of Educational Methodology*. Volume 5, Issue 4, 637–650.
- Emilson, A., Folkesson, A-M. & Moqvist-Lindberg, I. 2016. Gender Beliefs and Embedded Gendered Values in Preschool. *International Journal of Early Childhood*, 2016. 48 (2), 225–240.
- Eskelinen, M. & Itäkare, S. 2020. ”Pidetään huolta ettei erotella tyttöjen ja poikien juttuja”. Tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja sukupuolisensitiivisyyttä rakentavat diskurssit paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. *Varhaiskasvatuksen Tiedelehti, Journal of Early Childhood Education. Research Volume 9, Issue 2, 2020, 197–229.*
- Frödén, S. 2019. Situated decoding of gender in a Swedish preschool practice. *Ethnography and education*, 2019. Vol.14 (2), 121–135.
- Günther-Hanssen, A., Danielsson, A.T. & Andersson, K. 2020. How does gendering matter in preschool science. *Gender and education*, 2020. Vol. 32 (5), 608–625.
- Hjelmér, C. 2020. Free play, free choices? – Influence and construction of gender in preschools in different local contexts. *Education Inquiry*, 2020. Vol. 11 (2), 144–158.
- Horn, E.P., McCormick, M.P., O’Connor, E.E., McClowrya, S.G. & Hogan, F.C. 2021. Trajectories of teacher–child relationships across kindergarten and first grade: The influence of gender and disruptive behavior. *Early Childhood Research Quarterly* 55, 2021, 107–118.
- Josephidou, J. 2020. A gendered contribution to play? Perceptions of Early Childhood Education and Care (ECEC) practitioners in England on how their gender influences their approaches to play. *Early years*. London, England. 2020, Vol. 40 (1), 95–108.

Karlson, I. & Simonsson, M. 2011. A Question of Gender-Sensitive Pedagogy: discourses in pedagogical guidelines. *Contemporary Issues in Early Childhood*, volume 12, number 3. 274–283.

Kreitz-Sandberg, S. & Lahelma, E. 2021. Global demands – Local practices: Working towards including gender equality in teacher education in Finland and Sweden. *Nordic Journal of Comparative and International Education (NJCIE) 2021*, Vol. 5 (1), 50–68.

Kreitz-Sandberg, S. 2016. Improving pedagogical practices through gender inclusion: Examples from University programmes for teachers in preschools and extended education. *Journal for Research on Extended Education*, 2016. Vol. 4, Issue 2/2016, 71–91.

Meland, A.T., Kaltvedt, E. & Reikerås, E. 2019. Toddlers' play in ECEC institutions from a gender perspective. *European Early Childhood Education Research Journal*, 2019. 27 (2): 241–256.

Metsämuuronen, J. 2006. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä: opiskelijalaitos. Helsinki: International Methelp 2006, 2–884.

Muasya, J.N. & Kazungu, T.W. 2018. 'The unfinished business': Exploring teachers' views on gender and pedagogical practices in public preschools in Nairobi county, Kenya. *African Educational Research Journal* Vol. 6 (1), 10–19.

Ojala, M. 2020. Perusteita ja haasteita varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja koulun alun kehittämiseksi erityisesti lapsen oppimisen ja kehittymisen näkökulmasta. *Kasvatustieteellisen tiedekunnan julkaisuja*. Helsingin yliopisto, 2020. 207–219.

Opetushallitus, 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.

Opetushallitus, 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022.

Rantala, A. & Heikkilä, M. 2020. Agency, guidance and gender – interrelated aspects of early childhood education settings. *Education 3-13*, 2020. Vol. 48 (4), 483–493.

Rohrmann, T. 2019. The Role of Male Caretakers and Pre-School Teachers for Father Involvement in ECEC. *Global education review*, 2019. Vol. 6 (1), 26–39.

- Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja, Opetusjulkaisuja. Vaasa 2011, 1–44.
- Shutts, K., Kenward, B., Falk, H., Ivegran, A. & Fawcett, C. 2017. Early preschool environments and gender: Effects of gender pedagogy in Sweden. *Journal of Experimental Child Psychology*, 2017. 162, 1–17.
- Storli, R. & Sandseter, E.B.H. 2017. Gender matters: male and female ECEC practitioners' perceptions and practices regarding children's rough-and-tumble play (R&T). *European Early Childhood Education Research Journal*, 2017. 25 (6), 838–853.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos, Tammi. Helsinki 2018, 8–205.
- Törölä, S. 2021. Laadukas varhaiskasvatus on myös feministinen kysymys*. *Journal of Early Childhood Education Research* Volume 10, Issue 3, 2021, 54–63.
- Warin, J. & Adriany, V. 2015. Gender Flexible Pedagogy in Early Childhood Education. *Journal of Gender Studies*, 2015. VOL. XX, NO. X, 1–12. 1–30.
- Warin, J. & Price, D. 2020. Transgender awareness in early years education (EYE): 'we haven't got any of those here'. *Early years*. London, England. 2020, Vol. 40 (1), 140–154.

Liitteet

Liite 1. Poissuljetut tutkimusaineistot

Liitteenä (Taulukko 4) viimeisessä vaiheessa poissuljetut tutkimusaineistot listattuna läpinäkyvyyden lisäämiseksi. Listattuna poissulkemisen syy sekä artikkelin lähdetiedot.

Taulukko 4

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
Sukupuoli ei ole keskeinen näkökulma (36)	<p>Günther-Hanssen, A. 2020. A swing and a child: how scientific phenomena can come to matter for preschool children’s emergent science identities”. <i>Cultural studies of science education</i>, 2020. Vol. 15 (4), 885–910.</p> <p>Lekhal, R. 2020. Receiving extra support in Norwegian centre-based childcare: the role of children’s language and socioemotional development. <i>Early child development and care</i>, 2020. Vol. 190 (4), 580–593.</p> <p>Leander, E.-M.B., Munk, K.P. & Larsen, P.L. 2019. Guidelines for preventing Child Sexual Abuse and Wrongful Allegations against Staff at Danish Childcare Facilities. <i>Societies</i>, 2019. 9 (2): 1–24.</p> <p>Kippe, K.O. & Ligestad P.A. 2018. Kindergarten: Producer or reducer of inequality regarding physical activity levels of preschool children. <i>Frontiers in Public Health</i>, 2018. 1–9.</p> <p>Storli, R. & Sandseter, E.B.H. 2015. Preschool teachers’ perceptions of children’s rough-and-tumble play (R&T) in indoor and outdoor environments. <i>Early Child Development and Care</i>, 2015. 185 (11-12), 1995–2009.</p> <p>Zambrana, I. M., Dearing, E., Nærde, A. & Zachrisson, H. D. 2016. Time in Early Childhood Education and Care and language competence in Norwegian four-year-old girls and boys. <i>European Early Childhood Education Research Journal</i>, 2016. 24 (6), 793–806.</p> <p>Moser, T. & Reikerås, E. 2016. Motor-life-skills of toddlers: a comparative study of Norwegian and British boys and girls applying the Early Years Movement Skills Checklist. <i>European Early Childhood Education Research Journal</i>, 2016. 24, 115–135.</p> <p>Bauchmüller, R., Gørtz, M. & Rasmussen, A. 2014. ”Long-run benefits from universal high-quality preschooling”. <i>Early Childhood Research Quarterly</i>, 2014. 29, 457–470.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Månsson, A.Reich, L. 2014. “Democracy in Research Circles to Enable New Perspectives on Early Childhood Education and Didactics”. <i>Educare</i>, 2014. Vol. 10 (2). 39–61.</p> <p>Løvgren, M. 2014. “Professional Boundaries. The Case of Childcare Workers in Norway”. <i>Høgskolen i Oslo og Akershus</i>, 2014. 1–58.</p> <p>Axell, C. & Boström, J. 2019. Technology in children’s picture books as an agent for reinforcing or challenging traditional gender stereotypes. <i>International Journal of Technology and Design Education</i>, 2019. 31: 27–39.</p> <p>Gørtz, M., Johansen, E. R. & Simonsen, M. 2018. Academic achievement and the gender composition of preschool staff. <i>Labour Economics</i>, 2018. 241–258.</p> <p>Sotevik, L., Hammarén, N. & Hellman, A. 2019. Familiar play: age-coded heteronormativity in Swedish early childhood education. <i>European Early Childhood Education Research Journal</i>, 2019. 27 (4): 520–533.</p> <p>Hallström, J. & Elvstrand, H. & Hellberg, K. 2015. Gender and technology in free play in Swedish early childhood education. <i>International journal of technology and design education</i>, 2015. 25 (2), 137–149.</p> <p>No, B. & Choi, N. 2021. Differences in graphomotor skills by the writing medium and children’s gender. <i>Education sciences</i>, 2021. 1–12.</p> <p>Dunya, B-A., McKown, C. & Smith, E. 2020. Psychometric properties and differential item functioning of a web-based assessment of children’s emotion recognition skill. <i>Journal of Psychoeducational Assessment</i>, 2020. Vol. 38 (5), 627–641.</p> <p>Özkan, B. 2021. An investigation of scientific process skills of children in the Reggio Emilia kindergarten and in a private kindergarten. <i>International Journal of Curriculum and Instruction</i>, 13 (3) (2021), 2430–2439.</p> <p>Collins, A., O’Connor, E. & McClowry, S. 2017. The role of a temperament intervention in kindergarten children’s standardized academic achievement. <i>Journal of education and training studies</i> vol. 5, no. 2, 2017. 120–139.</p> <p>Lu, Y. 2016. Modeling math growth trajectory—an application of conventional growth curve model and growth mixture model to ECLS K-5 data. <i>Journal of educational issues</i>, 2016. 166–184.</p> <p>Metin, S., Basaran, M. & Kalyenci, D. 2023. Examining coding skills of five-year-old children. <i>Pedagogical Research</i>, 2023. 1–13.</p> <p>Tary, B. 2023. Hungarian teachers’ reading strategy use in mother tongue and foreign language analysed by background variables. <i>Hungarian Educational Research Journal</i> 13 (2023) 1, 107–120.</p> <p>Al M., Reham, M. & Al Zboon, H-S. 2017. Training Program Efficacy in Developing Health Life Skills among Sample Selected from Kindergarten Children. <i>Journal of Education and Learning</i>; Vol. 6, No. 2, 2017. 212–219.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Garwood, J-D., Varghese, C. & Vernon-Feagans, L. 2017. Internalizing behaviors and hyperactivity/inattention: consequences for young struggling readers, and especially boys. <i>Journal of Early Intervention</i> 2017, Vol. 39 (3), 218–235.</p> <p>Martin, J-L., Sharp-Grier, M. & Smith, J-B. 2016. Racially Disparate Discipline in Classrooms and Schools and its Effects on Black and Brown Students. <i>Leadership and Research in Education</i>, 2016. 1–18.</p> <p>Keser, M. & Aktulun, Ö-U. 2022. An investigation of the relationship among 60–72-month-old children’s attention abilities and their geometry and phonological awareness skills. <i>International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)</i>, 9 (1), 397–416.</p> <p>Akyol, T., Senol, F-B. & Can Yasar, M. 2022. The effect of project approach-based education on children’s early literacy skills. <i>International Journal of Contemporary Educational Research</i>, 2022. Volume 9, Number 2, 248–258.</p> <p>Hsiao, C-Y. 2015. Current kindergarten parents’ attitudes toward and beliefs about children’s art education in majority cities and counties of Taiwan. <i>International Education Studies</i>; Vol. 8, No. 4, 2015. 80–94.</p> <p>Emen, M. & Aslan, D. 2019. The relationship between perspective taking skills and language development in preschool children. <i>Journal of Education and Educational Development</i>, Vol. 6, No. 1, 2019. 25–42.</p> <p>Daggul, H. C. & Işık Gürşımşek, A. 2019. Investigating pre-school children's self-regulation skills in terms of various variables in Northern Cyprus. <i>Pegem Journal of Education and Instruction</i>, 2019. 491–522.</p> <p>Kiziltepe, G-I. 2019. Validity and reliability study for the turkish version of number sense screener for 60–71 months old children. <i>Journal of Education and Training Studies</i> Vol. 7, No. 2, 2019. 24–35.</p> <p>Sofu, S. & Asola, E-F. 2015. Perceived barriers to teaching movement and physical activity to kindergarteners in Ghana. <i>Journal of Education and Practice</i>, Vol. 6, No. 36, 2015. 134–140.</p> <p>Ilhan Ildiz, G. & Ahmetoglu, E. 2016. An examination of attachment status of preschool children. <i>International Education Studies</i>; Vol. 9, No. 12, 2016. 232–243.</p> <p>Kirkiç, K-A. & Aydin, M. 2021. Investigation of the Problematic Behaviors of Preschool Students Studying in Public and Private Schools. <i>International Journal of Progressive Education</i>, Volume 17, Number 2, 2021. 1–16.</p> <p>Cimpian, J-R., Lubienski, S-T., Timmer, J-D., Makowski, M-B. & Miller, E-K. 2016. Have Gender Gaps in Math Closed? Achievement, Teacher Perceptions, and Learning Behaviors Across Two ECLS-K Cohorts. <i>Grantee Submission</i> 2016, Vol. 2, No. 4, 1–19.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Hamaidi, D-A., Mattar, J-W. & Arouri, Y-M. 2021. Emotion regulation and its relationship to social competence among kindergarten children in Jordan. <i>European Journal of Contemporary Education</i>, 2021. 66–76.</p> <p>Özcan, Ö., Erol, A. & İvrendi, A. 2023. Behavioral self-regulation skills and the teacher-child relationship in early childhood. <i>International Journal of Contemporary Educational Research</i>, 2023. 382–394.</p>
Väärä tutkimusaihe (52)	<p>Vilches, G., Maxwell, G-M., Cervantes, B. & Elliff, D-S. 2023. Can grow your own approaches solve the wicked problem of filling rural superintendencies with highly qualified administrators: stakeholders speak out. <i>Research in Higher Education Journal</i>, 2023. Volume 43, 1–17.</p> <p>Smith, N-L. 2020. Family Literacy Engagement: Parents’ Perceptions of Their Home Learning Practices. <i>Language and Literacy Spectrum</i>, 2020. 1–24.</p> <p>Burey, J., Kim, J., McMaster, K-L. & Kendeou, P. 2022. Does it Work for Everyone? The Effect of ELCII on Kindergarteners’ Inference Skill Development. <i>Grantee Submission</i>, 2022. 1–5.</p> <p>Huang, Z., Shi, L. & Wu, J. 2023. Fairness preference of preschoolers and the effects of family background in china. <i>ECNU Review of Education</i> 2023, Vol. 6 (3) 367–384.</p> <p>Adigüzel, S., Eryilmaz, S., Gencer, T. & Göksu, H. 2023. Coding activities in IT courses through the lenses of IT teachers. <i>Journal of Educational Technology & Online Learning</i> Volume 6, Issue 2, 2023. 384–402.</p> <p>Ali, M. & Tse, W-C. 2023. Research Trends and Issues of Engineering Design Process for STEM Education in K-12: A Bibliometric Analysis. <i>International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology</i>. 2023, Vol. 11, No. 3, 695–727.</p> <p>Skopelitou, A., Giavrimis, P. & Nikolarea, E. 2018. Institution of all-day primary school in greece: A qualitative approach. <i>Open Journal for Educational Research</i>, 2018, 2 (2), 89–102.</p> <p>Jiang, H., Justice, L., Purtell, K-M., Lin, T-J. & Logan, J. 2021. Prevalence and prediction of kindergarten-transition difficulties. <i>Early Childhood Research Quarterly</i> 55 (2021) 15–23.</p> <p>Offer-Boljahn, H., Hövel, D-C. & Hennemann, T. 2022. Learning behaviors, executive functions, and social skills: A meta-analysis on the factors influencing learning development in the transition from kindergarten to elementary school. <i>Journal of Pedagogical Research</i> Volume 6, Issue 1, 2022. 1–17.</p> <p>Bahatheg, R-O. 2017. “Citizenship” in curricula of saudi kindergartens “a comparative study”. <i>European Journal of Educational Sciences</i>, 2017. 74–93.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Presser, A-L., Lavigne, H., Bowdon, J., Lemieux, C., Zhang, X. & Xia, J. 2021. Trends and gaps in reading achievement across kindergarten and grade 1 in two illinois school districts. Regional Educational Laboratory Midwest, 2021. 1–16.</p> <p>Fattal, L. & Alon, S. 2020. Translating global into local/local to global learning into teaching practices. <i>International Journal of Multidisciplinary Perspectives in Higher Education</i>, 2020. Volume 5, Issue 2 (2020), 33–47.</p> <p>Karman, M. & Marfoldi, N. 2021. Ko nipa Africa! – Teach about Africa! Challenging stereotypes about Africa. <i>Hungarian Educational Research Journal</i> 11 (2021) 4, 449–462.</p> <p>Konca, A-S. & Koksalan, B. 2017. Preschool Children’s Interaction with ICT at Home. <i>International Journal of Research in Education and Science</i>, 2017. 571–581.</p> <p>Frey, A-J., Kuklinski, M-R., Bills, K., Small, J-W., Forness, S-R., Walker, H-M., Feil, E-G. & Seeley, J-R. 2019. Comprehensive cost analysis of first step next for preschoolers with disruptive behavior disorder: using real-world intervention data to estimate costs at scale. Grantee Submission, 2019. 1–14.</p> <p>Donkor, A-K. & Waek, B-I. 2018. Community involvement and teacher attendance in basic schools: the case of east mamprusi district in Ghana. <i>International Journal of Education and Practice</i> 2018 Vol. 6, No. 2, 50–63.</p> <p>Saglam, M. & Ünal, M. 2019. Investigating the correlation of parental attitudes with eating behaviours of children in the early childhood period. <i>Research in Pedagogy</i>, 2019. Vol.9, No.2, 151–166.</p> <p>Kim, Y-S Grace. 2017. Multicomponent view of vocabulary acquisition: An investigation with primary grade children. <i>Journal of Experimental Child Psychology</i> 162 (2017) 120–133.</p> <p>McKenna, M., Dedrick, R-F. & Goldstein, H. 2022. Development and initial validation of the early elementary writing rubric to inform instruction for kindergarten and first-grade students. <i>Assessment for Effective Intervention</i> 2022, Vol. 47 (4) 220–233.</p> <p>Ji, Y., Yanhua, C. & Han, M. 2017. An investigation on 3–6-year-old chinese children's perception of "death". <i>Universal Journal of Educational Research</i> 5 (2) 2017. 203–208.</p> <p>Kim, Y-S Grace. 2016. Do live versus audio-recorded narrative stimuli influence young children’s narrative comprehension and retell quality? Grantee Submission, 2016. 77–87.</p> <p>Kocyigit, S. 2015. Family involvement in preschool education: rationale, problems and solutions for the participants. <i>Educational Sciences: Theory and Practice</i>, 2015. 141–157.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Greenberg Motamedi, J., Singh, M. & Thompson, K-D. 2016. English learner student characteristics and time to reclassification: An example from Washington state. Regional Educational Laboratory Northwest, 2016. 1–28.</p> <p>Acar-Ciftci, Y. 2016. The critical multicultural education competencies of preschool teachers. <i>Journal of Education and Learning</i>; Vol. 5, No. 3, 2016. 258–271.</p> <p>Haas, E., Huang, M., Tran, L. & Yu, A. 2016. The achievement progress of English learner students in Nevada. Regional Educational Laboratory West, 2016. 1–45.</p> <p>Haas, E., Huang, M., Tran, L. & Yu, A. 2016. The achievement progress of English learner students in Utah. Regional Educational Laboratory West, 2016. 1–47.</p> <p>Havigerová, J-M., Pohnětalová, Y., Strnadová, K., Kocourková, K. & Podubecká, D. 2021. Preschool children’s drawings: Frequency and theme analysis. <i>International Journal of Education & Literacy Studies</i>, 2021. 70–77.</p> <p>Grenz, G., Chitiyo, G. & Fidan, P. 2023. Perceptions of teachers towards english language learners (ELLs) and content accessibility. <i>International Journal of Research in Education and Science (IJRES)</i>, 9 (3), 2023. 823–835.</p> <p>Băbuț, T-M. 2021. Brainstorming and modern teaching strategies in preschool education. <i>Acta Didactica Napocensia</i>, 2021. 201–207.</p> <p>Aghajani, F. & Salehi, H. 2021. Effects of montessori teaching method on writing ability of iranian male and female EFL learners. <i>Journal of Practical Studies in Education</i>, 2021. 8–15.</p> <p>Lestari, G-D., Izzati, U-A., Adhe, K-R. & Indriani, D-E. 2021. Professional commitment: Its effect on kindergarten teachers’ organizational citizenship behavior. <i>Cypriot Journal of Educational Science</i>. 2021, 16 (4), 2037–2048.</p> <p>Burgoyne, A-P., Johnson, T., Mix, K-S., Levine, S-C. & Young, C-J. 2021. Individual differences in spatial and mathematics skills: Implications for educational and clinical psychology. <i>Grantee Submission</i>, 2021. 1–15.</p> <p>Cheung, W-C., Meadan, H. & Shen, S. 2021. Motor, cognitive, and socioemotional skills among children with disabilities over time. <i>The Journal of Special Education</i> 2021, Vol. 55(2) 79–89.</p> <p>Jabali, S-M. 2021. The impact of the Corona pandemic on the psychological and social resilience of kindergarten children from the point of view of parents. <i>International Education Studies</i>; Vol. 14, No. 4, 2021. 21–34.</p> <p>Cohen-Vogel, L., Little, M., Jang, W., Burchinal, M. & Bratsch-Hines, M. 2021. A missed opportunity? Instructional content redundancy in pre-k and kindergarten. <i>AERA Open</i> 2021, Vol. 7, No. 1, 1–15.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Tersi, M. & Matsouka, O. 2020. Improving social skills through structured playfulness program in preschool children. <i>International Journal of Instruction</i>, 2020. Vol. 13, No. 3, 259–274.</p> <p>Alcoran-Alvarez, G-A., Velez, M-M-C., Tijing, C-L-T., Tapis Jr, C-A., Basas, J-D. & Villegas, C-E-B. 2022. Teachers' RA 4670 awareness during the COVID-19 pandemic times. <i>Cypriot Journal of Educational Sciences</i>, 2022. 17 (7), 2303–2320.</p> <p>Çiftçi, H-D., Ceylan, R. & Çolak, F-G. 2021. The relationship between preschool children's social competence skills and their ability to communicate with their mothers. <i>Participatory Educational Research (PER)</i> Vol. 8 (2), 435–459.</p> <p>Karing, J-T., Tracy, A., Gonzales, C-R., Nancarrow, A-F., Tomayko, E-J., Tominey, S., Escobar, H. & McClelland, M-M. 2021. Breastfeeding, early self-regulation, and academic achievement in kindergarten among disadvantaged children. <i>Maternal and Child Health Journal</i>, 2021. 25, 1766–1775.</p> <p>Kamrath, B. 2022. Revisiting the revolving door of rural superintendent turnover. <i>The Rural Educator</i>, 2022. 43 (2), 16–33.</p> <p>Barrat, V-X. & Dunn, L. 2020. Progress of Arizona kindergartners toward English proficiency in grade 3 by English learner student classification. <i>Regional Educational Laboratory West</i>, 2020. 1–16.</p> <p>Konca, A-S. & Hakyemez-Paul, S. 2021. Digital technology use of kindergarten teachers for parental involvement: E-involvement in the Turkish context. <i>Psycho-Educational Research Reviews</i>, 2021. Vol: 10, No. 3. 239–254.</p> <p>Rhoad-Drogalis, A., Justice L-M., Lin, T-J., Purtell, K-M. & Logan, J. 2020. Profiles of preschool attendance and children's kindergarten readiness. <i>Early Education and Development</i>, 2020. 1–37.</p> <p>Aquino, L-N., Mamat, N. & Mustafa, M-C. 2019. Levels of competence in the learning domains of kindergarten entrants. <i>Southeast Asia Early Childhood Journal</i> Vol. 8 (1), 2019. 37–46.</p> <p>Huang, F-L. 2015. Investigating the Prevalence of Academic Redshirting Using Population-Level Data. <i>AERA Open</i>, 2015, Vol. 1, No. 2, 1–11.</p> <p>Sinclair, B. & Szabo, S. 2015. Pencil size and their impact on penmanship legibility. <i>Texas Journal of Literacy Education</i>, 2015. 5–13.</p> <p>Khasawneh, O., Khaled, A. & Al Momani, M., 2016. The implications of naturalism as an educational philosophy in Jordan from the perspectives of childhood education teachers. <i>Journal of Education and Practice</i>, Vol.7, No.11, 2016. 45–54.</p> <p>Bowdon, J., Dahlke, K., Yang, R., Pan, J., Marcus, J. & Lemieux, C. 2019. Children's knowledge and skills at kindergarten entry in Illinois: Results</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>from the first statewide administration of the Kindergarten Individual Development Survey. Regional Educational Laboratory Midwest, 2019. 1–16.</p> <p>Harding, J-F., Herrmann, M., Hanno, E-S. & Ross, C. 2019. Using kindergarten entry assessments to measure whether Philadelphia’s students are on-track for reading proficiently. Regional Educational Laboratory Mid-Atlantic, 2019. 1–40.</p> <p>Haas, E., Tran, L., Huang, M. & Yu, A. 2015. The achievement progress of English learner students in Arizona. Regional Educational Laboratory West, 2015. 1–53.</p> <p>Simmons, D.C., Kim, M., Kwok, O., Coyne, M.D., Simmons, L.E., Oslund, E., Fogarty, M., Hagan-Burke, S., Little, M.E. & Rawlinson, D. 2015. Examining the effects of linking student performance and progression in a Tier 2 kindergarten reading intervention. <i>Journal of Learning Disabilities</i> 2015, Vol. 48 (3), 255–270.</p>
Duplikaatti (14)	<p>Cobanoglu, F. & Sevim, S. 2019. Child-Friendly Schools: An Assessment of Kindergartens. <i>International journal of educational methodology</i>, 2019. Vol. 5 (4), 637–650.</p> <p>Chi, J. 2018. Pathways for gender equality through early childhood teacher policy in China. Center for Universal Education at The Brookings Institution, 2018. 1–20.</p> <p>Subramanian, S. 2019. India’s policy on early childhood education: Lessons for a gender-transformative early childhood in India. Center for Universal Education at The Brookings Institution, 2019. 1–25.</p> <p>Kitchener, M. 2022. Handbook for creating a gender-sensitive curriculum: Teaching and learning strategies. Oxford Brookes University, 2022. 1–173.</p> <p>Kitchener, M. 2022. Handbook for creating a gender-sensitive curriculum: Teaching and learning strategies. Oxford Brookes University, 2022. 1–173.</p> <p>Kitchener, M. 2022. Handbook for creating a gender-sensitive curriculum: Teaching and learning strategies. Oxford Brookes University, 2022. 1–173.</p> <p>Kitchener, M. 2022. Handbook for creating a gender-sensitive curriculum: Teaching and learning strategies. Oxford Brookes University, 2022. 1–173.</p> <p>Warin, J. & Price, D. 2020. Transgender awareness in early years education (EYE): ‘We haven’t got any of those here’. <i>Early Years, An International Research Journal</i>. Volume 40, 2020 - Issue 1: Beyond Gender Binaries: Pedagogies and Practices in Early Childhood Education. 1–31.</p> <p>Dunya, B-A., McKown, C. & Smith, E. 2020. Psychometric properties and differential item functioning of a web-based assessment of children’s emotion recognition skill. <i>Journal of Psychoeducational Assessment</i>, 2020. Vol. 38 (5), 627–641.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Hustus, C-L., Owens, J-S., Volpe, R-J., Briesch, A-M. & Daniels, B. 2020. Treatment Sensitivity of Direct Behavior Rating–Multi-Item Scales in the Context of a Daily Report Card Intervention. <i>Journal of Emotional and Behavioral Disorders</i>, 2020. Vol. 28 (1) 29–42.</p> <p>Barrat, V-X. & Dunn, L. 2020. Progress of Arizona kindergartners toward English proficiency in grade 3 by English learner student classification. <i>Regional Educational Laboratory West</i>, 2020. 1–16.</p> <p>Cominole, M., Thomsen, E., Henderson, E., Velez, E-D. & Cooney, J. 2021. <i>Baccalaureate and Beyond (B&B:08/18): First Look at the 2018 Employment and Educational Experiences of 2007–08 College Graduates</i>. National Center for Education Statistics, 2021. 1–69.</p> <p>Bowdon, J., Dahlke, K., Yang, R., Pan, J., Marcus, J. & Lemieux, C. 2019. Children’s knowledge and skills at kindergarten entry in Illinois: Results from the first statewide administration of the Kindergarten Individual Development Survey. <i>Regional Educational Laboratory Midwest</i>, 2019. 1–16.</p> <p>Bowdon, J., Dahlke, K., Yang, R., Pan, J., Marcus, J. & Lemieux, C. 2019. Children’s knowledge and skills at kindergarten entry in Illinois: Results from the first statewide administration of the Kindergarten Individual Development Survey. <i>Regional Educational Laboratory Midwest</i>, 2019. 1–16.</p>
Opinnäytetyö (8)	<p>Pohjolainen, L. & Westendorff, A. 2014. <i>Towards a More Gender-Sensitive Early Childhood Education: Developing Critical Practice Through Participatory Workshops</i>. Helsinki Metropolia University of Applied Sciences. 2014. 1–60.</p> <p>Netzer, V. 2016. <i>Towards more Gender-Sensitivity in Youth Work with Boys and Young Men</i>. Helsinki Metropolia University of Applied Sciences. 2016. 1–86.</p> <p>Koreninus, S. 2018. <i>Gender sensitive education - A literature review of relevant toolkits for secondary school teachers in Eritrea</i>. Diaconia University of Applied Sciences, 2018. 1–55.</p> <p>Van Lombergen, L. 2020. <i>Kindergarten teachers’ beliefs and perceptions about gender in education: a qualitative study</i>. Ghent University, 2020. 1–77.</p> <p>Desai, M. 2020. <i>Teaching meets gender: An exploration and comparison of India and Sweden’s efforts into teaching their teachers about gender equality</i>. Linköping University, 2020. 1–53.</p> <p>Soukka, V. 2023. <i>Kasvattaja sukupuolisensitiivisen kasvatuksen mahdollistajana: kirjallisuuskatsaus sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta</i>. Oulun yliopisto, 2023. 1–35.</p> <p>Nugroho, D., Delgado, M., Baghdasaryan, B., Vindrola, S., Lata, D. & Mehmood Syed, G. 2022. <i>Tackling gender inequality from the early years:</i></p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Strategies for building a gender-transformative pre-primary education system. UNICEF Office of Research – Innocenti, 2022. 1–62.</p> <p>Emilsen, K. & Rohrmann, T. 2023. More men wanted! Discourses on men in the ECEC workforce between research, practice and policy development. <i>Men in Early Childhood Education and Care</i>, 2023. 8–12.</p>
Ei saatavilla (10)	<p>Shustova, L.P. & Danilov, S.V. 2021. Gender-sensitivity training model for preschool physical education personnel. <i>Theory and Practice of Physical Culture</i>, 2021.</p> <p>Malaviya, R., Kalra, M.B., Asthana, N., Mehta, R., Arora, C. & Sharma, G. 2023. <i>Gender & Education</i>. BlueRose Publishers, 2023. 1–242.</p> <p>Warin, J. 2018. Recruitment, Training and Retention. <i>Men in Early Childhood Education and Care</i>, 2018. 119–138.</p> <p>Brunila, K. & Ylöstalo, H. 2015. Challenging gender inequalities in education and in working life – a mission possible? <i>Journal of education and work</i>, 2015. 443–460.</p> <p>King, E. & Winthrop, R. 2015. <i>Today's challenges for girls' education</i>. Brookings Global Working Paper Series, 2015.</p> <p>Lysklett, O. B. & Emilsen, K. 2007. De er mange, de er motiverte, de er menn i natur- og friluftsbarnhage: sluttrapport fra prosjektet "Menn i natur- og friluftsbarnhager". Trondheim: Dronning Mauds Minne Høgskole for førskolelærerutdanning, 2007.</p> <p>Zachrisson, H.D., Dearing, E., Zambrana, I.M. & Nærde, A. 2014. "Språkkompetanse hos 4-åringar som har gått i barnehage. Foreløpige resultater fra forskningsprosjektet Barns sociale utvikling." Oslo: Atferdssenteret, 2014.</p> <p>Hansen, J. 2007. <i>Menn i barnehagen: muligheter og begrensninger</i>. Finnmark: Høgskolen i Finnmark, Avdeling for pedagogiske og humanistiske fag. Høgskolen i Finnmark, 2007.</p> <p>Berntsson, P. 2006. <i>Läraryrket, förskollärare och statushöjande strategier: Ett könsperspektiv på professionalisering</i>. Göteborg University, 2006.</p> <p>Olesen, L.G. 2014. "Correlates of objectively measured physical activity in Danish preschool children – The Odense Preschool Study (TOPS)". University of Southern Denmark, 2014.</p>
Väärä kohderyhmä (17)	<p>Kitchener, M. 2022. <i>Handbook for creating a gender-sensitive curriculum: Teaching and learning strategies</i>. Oxford Brookes University, 2022. 1–173.</p> <p>Manalang, F.T. 2023. <i>Assessment of gender sensitive policy implementation in the secondary schools in Nueva Ecija</i>. Wesleyan University-Philippines, 2023. 1–9.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Boachie, S., Quansah, F. & Oppong, E.K. 2021. The practice and awareness of gender responsive instructional approaches during college of Education chemistry lessons - a case study. <i>European Journal of Open Education and E-learning Studies</i>. Vol 6, Issue 2, 197–211.</p> <p>Gärtner, M., Scambor, E. & Bernacchi, E. 2018. Boys in care - Strengthening boys to pursue care occupations. <i>Transnational Report</i>, 2018. 1–63.</p> <p>Eriksson, C. 2021. School achievement and health development in the Nordic countries -Knowledge gaps and concerns about school-age children. <i>Nordic Welfare Centre</i>, 2021. 5–134.</p> <p>Hedlin, M., Åberg, M. & Johansson C. 2019. Fun guy and possible perpetrator: an interview study of how men are positioned within early childhood education and care. <i>Education Inquiry</i>, 2019. 10 (2): 95–115.</p> <p>Nugent, C., MacQuarrie, S. & Beames, S. 2019. Mud in my ears and jam in my beard’: Challenging gendered ways of being in nature kindergarten practitioners. <i>International Journal of Early Years Education</i>, 2019. 27 (2): 143–152.</p> <p>Ling, K-J. & Ling, K-C-H. 2021. Thinking – and teaching – outside the gender binary box: study proposal for promoting gender inclusivity instruction in u.s. Public schools grades k and 1st. <i>International society for technology, education, and science</i>, 2021. 41–61.</p> <p>Karaca, M-A. & Toprak, H-H. 2022. An investigation of social acceptance levels of students with typical development toward their peers with special needs in terms of certain variables. <i>International Journal of Modern Education Studies</i>, 2022. 470–492.</p> <p>Hustus, C-L., Owens, J-S., Volpe, R-J., Briesch, A-M. & Daniels, B. 2020. Treatment Sensitivity of Direct Behavior Rating–Multi-Item Scales in the Context of a Daily Report Card Intervention. <i>Journal of Emotional and Behavioral Disorders</i>, 2020. Vol. 28 (1) 29–42.</p> <p>Beese, J., Reid, L-N. & Miller, H. 2022. Women leaders in ohio schools: a statewide analysis of the typology of female superintendents. <i>Leadership and Research in Education</i>. Volume 7, Issue 1, 2022. 60–97.</p> <p>Çekiç, A., Paksal-Çetin, Ü. & Buga, A. 2021. Irrational Beliefs in Parenting Behaviors: Comparison of Turkish and Syrian Parents. <i>International Journal of Psychology and Educational Studies</i>, 2021, 8 (4), 28–38.</p> <p>Coker, Jr., D-L., Jennings, A-S., Farley-Ripple, E. & MacArthur, C-A. 2018. When the type of practice matters: The relations between writing instruction, student practice, and writing achievement in first grade. <i>Contemporary Educational Psychology</i>, 2018. 1–50.</p> <p>Ender, D. & Ozcan, D. 2019. Self-efficacy perceptions of teachers on using the Montessori method in special education in North Cyprus. <i>Cypriot Journal of Educational Sciences</i> Volume 14, Issue 4, 2019. 652–660.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Garner, J-K., Matheny, E., Rutledge, A. & Kuhn, M. 2021. Invention education as a context for children’s identity exploration. <i>Journal of STEM Outreach</i>, 2021. Vol. 4, Issue 1, 1–14.</p> <p>Cominole, M., Thomsen, E., Henderson, E., Velez, E-D. & Cooney, J. 2021. <i>Baccalaureate and Beyond (B&B:08/18): First Look at the 2018 Employment and Educational Experiences of 2007–08 College Graduates</i>. National Center for Education Statistics, 2021. 1–69.</p> <p>Ananga, E.D. 2021. Gender responsive pedagogy for teaching and learning: the practice in Ghana’s initial teacher education programme. <i>Creative Education</i>, 2021, 12, 848–864.</p>
Ei englannin kielinen (33)	<p>Valk, A. 2016. Soolised lõhed hariduses. Haridus- ja Teadusministeerium, 2016. 3–28.</p> <p>Ylén, L.M. 2019. Bemötande av barn i småbarnspedagogisk verksamhet ur ett genusperspektiv: En litteraturstudie. Arcada, 2019. 6–43.</p> <p>Pérez, J.C.M. 2021. La enseñanza universitaria en perspectiva de género: Sensibilidad de género e innovación docente. Universidad Nacional de Educación a Distancia (España), 2021. 66–84.</p> <p>Guillot-Valdés, M. & Ruiz-Herrera, N. 2020. Evaluación e innovación en educación superior e investigación. Dykinson, S.L. 2020. 1–1079.</p> <p>Eidevald, C. 2009. Det finns inga tjejbestämmare: Att förstå kön som position i förskolans vardagsrutiner och lek. There are no girl decision-makers: Understanding gender as a position in pre-school practices. Jönköping: Högskolan i Jönköping, 2009. 1–214.</p> <p>Frödén, S. 2012. I föränderliga och slutna rosa rum. En etnografisk studie av kön, ålder och andlighet i en svensk waldorfförskola. Örebro universitet, 2012. 1–246.</p> <p>Østerås, B. 2009. Forventninger til kjønn i barnehagens litteraturutvalg. Høgskolen i Hedmark, 2009. 1–53.</p> <p>Gillberg, C. 2009. Transformativa kunskapsprocesser för verksamhetsutveckling: En feministisk aktionsforskningsstudie i förskolan. Institutionen för pedagogik, Växjö Universitet, 2009. 9–229.</p> <p>Andersson, K. 2011. ”Lärare för förändring – att synliggöra och utmana föreställningar om naturvetenskap och genus”. Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings universitet, 2011. 11–83.</p> <p>Edström, C. 2010. Samma, lika, alla är unika: En analys av jämställdhet i förskolepolitik och praktik. Department of Science and Mathematics Education, Umeå University, 2010. 1–74.</p> <p>Karlsson, R. 2009. Demokratiska värden i förskolebarns vardag. Göteborgs Universitet, 2009. 11–211.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Bjørnestad, E. & Samuelsson, I.P. 2012. Hva betyr livet i barnehagen for barn under 3 år?: en forskningsoversikt. Høgskolen i Oslo og Akershus, 2012. 5–150.</p> <p>Rossholt, N. 2012. Kroppens tilblivelse i tid og rom: analyser av materielle-diskursive hendelser i barnehagen. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 2012. 5–198.</p> <p>Verstad, B., Børve, H.E. & Voll, A-L.S. 2010. "Barnehagestyreres arbeid med likestilling i barnehagen: Rapport fra en spørreskemaundersøkelse i Trøndelag." & "Likestilling i barnehagen: Sluttnotat fra forsknings- og utviklingsprosjektet "Likestilling i barnehagen"". Høgskolen i Nord-Trøndelag, 2010. 3–46.</p> <p>Kofoed, J., Olesen, J. & Aggerholm, K. 2008. Flere end to slags børn: En rapport om køn og ligestilling i børnehaven. Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet, 2008. 3–91.</p> <p>Arvidson, C. 2014. "Genuspedagogers berättelser om makt och kontroll". Mittuniversitetet, Mid Sweden University, 2014. 3–174.</p> <p>Wernersson, I. 2009. Pedagogerna och Jämställdheten. Göteborgs Universitet, 2009. 9–174.</p> <p>Hellman, A. 2008. Kan Batman vara rosa? – färg, rörelser och röst som markerer då förskolebarn 'gör' kön. Göteborgs Universitet, 2008. 13–241.</p> <p>Olausson, A. 2012. Att göra sig gällande. Mångfald i förskolebarns kamratkulturer. Umeå universitet, 2012. 1–184.</p> <p>Helgesen, M.B. 2010. Relasjonell mobbing blant jenter i barnehagen. Høgskolen i Finnmark, 2010. 3–63.</p> <p>Rantala, A. 2016. – Snälla du! Kan du sätta dig?: om vägledning i förskolan. Umeå universitet, 2016. 5–169.</p> <p>Heikkilä, M. 2017. Organisationsmodell för teamlärande – Tema: Fler män i förskolan. Mälardalens högskola, 2017. 64–81.</p> <p>Nordahl, T., Qvortrup, L., Hansen, L.S. & Hansen, O. 2014. "Resultater fra Kartleggingsundersøkelse i Kristiansand kommune 2013". Aalborg Universitet, 2014. 6–88.</p> <p>Emilsen, K. & Lysklett, O.B. 2007. Menns yrkesidentitet i natur- og friluftbarnehager. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2007. 61–70.</p> <p>Lysklett, O.B. & Emilsen, K. 2007. Hva kjennetegner menn i natur- og friluftbarnehager, og hvorfor er det så mange menn i disse barnehagene? Tapir Akademisk Forlag, Oslo 2007. 171–181.</p> <p>Kasin, O. & Slåtten, M.V. 2015. Likestilt og forskjellig? Om menn og likestilling i barnehagen. Nordisk barnehageforskning, 2015. 9 (8), 1–16.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Bremberg, S. 2015. Förskolan, barnen och framtiden. Tankeverksamheten inom Arbetarrörelsen i Göteborg, 2015. 5–20.</p> <p>Hellman, A. 2010. Kan Batman vara rosa?: Förhandlingar om pojkighet och normalitet på en förskola. Göteborgs Universitet, 2010. 13–241.</p> <p>Öman, M. 2007. Barns perspektiv på sin lek och tillvaro i förskolan. Stockholms Universitet, 2007. 33–44.</p> <p>Hellman, A. 2008. Sluta gnälla som en bebis och va' en stor kille nu! – ålder, kön och normalitetsskapanden. Stockholm: Liber, 2008. 57–71.</p> <p>Pedersen, L. 2019. Når barna møter leikeplassen – eit kjønnspektiv på barnas rørslemoglegheiter. Barn nr. 2 2019. 53–65.</p> <p>Sotevik, L. 2019. Framtidsfantasier – Kampen om barnets bästa. Lambda Nordica: Tidskrift om homosexualitet, 2019. 23 (3–4), 47–72.</p> <p>Smeplass, E. & Olsen, B. 2020. Gør mændene en forskel i børnehaven? Rapport fra et studie af børnehavens pædagogiske køns karakter. Women, Gender & Research, 2020. 47–63.</p> <p>Günther-Hanssen A. 2018. Emergent Science and gendered Bodies in Preschool Outdoor play. Swedish title: Begynnande naturvetenskap och könade kroppar i förskolans utelek. Tidskrift för genusvetenskap, 2018. 39 (4): 9–30.</p>
Julkaistu ennen vuotta 2014 (18)	<p>Johansson, E.-A. 2009. Essays on schooling, gender, and parental leave. Department of Economics, Uppsala University, 2009. 1–135.</p> <p>Bröms, K. 2010. A nationwide study of asthma and allergy in Swedish preschool children: With special reference to environment, daycare, prevalence, co-occurrence and incidence. Acta Universitatis Upsaliensis, 2010. 11–69.</p> <p>Berg-Nielsen, T.S., Solheim, E., Belsky, J. & Wichstrøm, L. 2011. "Preschoolers' psychosocial problems: In the eyes of the beholder? Adding teacher characteristics as determinants of discrepant parent-teacher reports". Child Psychiatry Hum Dev, 2012. 43: 393–413.</p> <p>Ärlemalm-Hagsér, E. 2010. "Gender choreography and micro-structures: Early childhood professionals' understanding of gender roles and gender patterns in outdoor play and learning". European Early Childhood Education Research Journal, 2010, 18 (4), 515–525.</p> <p>Markström, A-M. & Simonsson, M. 2011. Constructions of Girls in Preschool Parent-Teacher Conferences. International Journal of Early Childhood, 2011. 43 (1), 23–41.</p> <p>Emilson, A. & Johansson, E. 2013. Participation and Gender in Circle-Time Situations in Preschool. International Journal of Early Years Education, 2013. 21 (1), 56–69.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
	<p>Izumi-Taylor, S., Lee, Y.Y. & Franceschini, L. 2011. "How Are Notions of Childcare Similar or Different among American, Chinese, Japanese and Swedish Teachers?". <i>Research in Comparative and International Education</i>, 2011. 6 (2), 183–200.</p> <p>Raustorp, A. et al. 2012. Accelerometer Measured Level of Physical Activity Indoors and Outdoors During Preschool Time in Sweden and the United States. <i>Journal of Physical Activity & Health</i>, 2012. 9 (6), 801–808.</p> <p>Edström, C. 2009. Preschool as an Arena of Gender Policies: The Examples of Sweden and Scotland. <i>European Educational Research Journal</i>, 2009. 8 (4), 534–549.</p> <p>Solheim, E., Berg-Nielsen, T.S. & Wichstrøm, L. 2012. The Three Dimensions of the Student-Teacher Relationship Scale: CFA Validation in a Preschool Sample. <i>Journal of Psychoeducational Assessment</i>, 2012. 30 (3), 250–263.</p> <p>Månsson, A. 2011. "Becoming a Preschool Child: Subjectification in Toddlers During Their Introduction to Preschool, from a Gender Perspective". <i>International Journal of Early Childhood</i>, 2011. 43, 7–22.</p> <p>Eivers, A.R., Brendgen, M. & Borge, A.I.H. 2010. "Stability and change in prosocial and antisocial behavior across the transition to school: Teacher and peer perspectives". <i>Early Education and Development</i>, 2010. 21 (6), 843–864.</p> <p>Markstrom, A-M. 2010. Talking about children's resistance to the institutional order and teachers in preschool. <i>Journal of Early Childhood Research</i>, 2010. 8 (3), 303–314.</p> <p>Alasuutari, M. & Markström, A-M. 2011. "The Making of the Ordinary Child in Preschool". <i>Scandinavian Journal of Educational Research</i>, 2011. 55 (5), 517–535.</p> <p>Sandseter, E.B.H. 2013. "Early Childhood Education and care practitioners' perception of children's risky play; examining the influence of personality and gender". <i>Early Child Development and Care</i>, 2013. 184 (3). 434–449.</p> <p>Rescorla, L.A. et al. 2012. Behavioral/Emotional Problems of Preschoolers: Caregiver/Teacher Reports From 15 Societies. <i>Journal of Emotional and Behavioral Disorders</i>, 2012. 20 (2), 68–81.</p> <p>Kirkhaug, B., Drugli, M.B., Mørch, W-T. & Handegård, B.H. 2012. Teacher report on children's problem behavior on the sutter-eyberg student inventory-revised (SESBI-R) in a Norwegian sample of preschool and school children. <i>Scandinavian Journal of Educational Research</i>, 2012. 56 (2), 139–153.</p> <p>Lekhal, R. 2012. Do type of childcare and age of entry predict behavior problems during early childhood? Results from a large Norwegian longitudinal study. <i>International Journal of Behavioral Development</i>, 2012. 36 (3), 197–204.</p>

Poissulkemisen syy (määrä)	Lähdetiedot
Ei vertaisarvioitu (8)	<p>Warin, J., Davies, J., Wilkinson, J. & Greaves, H. 2020. The GenderEYE Toolkit. Lancaster University/Fatherhood Institute: Lancaster, 2020. 1–46.</p> <p>Alasaari, N. & Sundell, S. 2021. Changing stereotypes and breaking traditions: Gender equality in Early childhood education and care. Nordic Council of Ministers, 2021. 4–128.</p> <p>Robertson, S., Cassity, E. & Kunkwenzu, E. 2017. Girls’ Primary and Secondary Education in Malawi: Sector Review. Australian Council for Educational Research (ACER), 2017. 1–69.</p> <p>Chi, J. 2018. Pathways for gender equality through early childhood teacher policy in China. Center for Universal Education at The Brookings Institution, 2018. 1–20.</p> <p>Subramanian, S. 2019. India’s policy on early childhood education: Lessons for a gender-transformative early childhood in India. Center for Universal Education at The Brookings Institution, 2019. 1–25.</p> <p>Bernacchi, E., di Grigoli, A.R., Hrzenjak, M. & Humer, Ž. 2022. Caring masculinities in early childhood education and care services and primary schools in Europe. ECaRoM, Transnational report, 2022. 1–49.</p> <p>Holtermann, D. 2022. Caring masculinities in elementary and primary education in Germany. Dissens, 2022. 1–102.</p> <p>Suppan, V. & Scambor, E. 2022. Masculinities and Care: Analysis of needs for gender-sensitive early childhood education. Institute for Masculinity Research and Gender Studies, 2022. 1–54.</p>